

A jövő építészei, várostervezői

Fotó: Kern Orsolya, Bartók Vizuális Műhely

A MÉK elnökségének hírei

Építészet gyerekeknek | Vizuális kultúra

ELTE TÓK | GYIK Műhely | kultúrAktív Egyesület

Építő játékok | Építészet epocha

Bartók Vizuális Műhely | Rajz – Építészet – Tánc

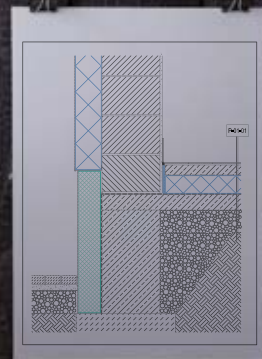
Ludbriko | DEMO gyerektábor

Kereső

KIMAGASLÓ HŐSZIGETELŐ KÉPESSÉG |

AUSTROTHERM GRAFIT REFLEX
FELÜLETI FÉNYVISSZAVERÓ BEVONAT
ÁLLVÁNYHÁLÓ NÉLKÜL IS ALKALMAZHATÓ

Jó döntés 26 éve

Austrotherm GRAFIT REFLEX® Ragyogó védelem

Az **Austrotherm GRAFIT REFLEX®** homlokzati hőszigetelő lemez kimagasló hőszigetelő képessége révén könnyen kielégíti az egyre szigorúbb hővédelmi követelményeket. A világos bevonat meggátolja a lemezek káros felmelegedését, így a kivitelezés egyszerű, gyors és biztonságos.

Tartalom

04 | A MÉK elnökségének hírei

- 04 A Magyar Építész Kamara a Construmán
- 04 A MÉK Elnökségének határozatai
- 04 Ünnepi küldöttgyűlés

08 | Építészeti gyerekeknek

- 08 Építészeti gyerekeknek | Tatai Mária
- 10 Vizuális kultúra | Bálint Imre
- 12 ELTE Tanító- és Óvóképző Ka | Pataky Gabriella PhD
- 14 GyIK Műhely | Terbe Rita, Szentandrás Dóra, Eplényi Anna PhD
- 18 Kultúraktív Egyesület | Gyárfás Eszter, Mészáros Georgina, Szilágyi-Nagy Anna, Szpiszár Vivien, Tóth Eszter, Zöldi Anna
- 26 Építő játékok – a természetes és az épített környezet szemlélete alakításának elméleti háttéréről II. | Kókény-Kovács Ildikó
- 28 Építészeti epocha a Waldorf iskola 12. osztályában | Csernyus Lőrinc
- 30 Bartók Vizuális Műhely – Kern Orsolya
- 32 Rajz- Építészeti – Tánc, avagy építészeti gyerekeknek | B-Hajas Ágnes DLA
- 34 Ludbriko | Gődény Éva
- 36 Tíz éves az ország első gyerektábora | Lakatos Niki

38 | Szakmai hírek, közlemények

A Magyar Építész Kamara a Construmán

2017. április 5–9. között zajlott le a Construma építőipari szakkiállítás, ahol a MÉK mint minden évben, idén is saját standal jelent meg az A pavilonban. A standot a Metropolitan Egyetem másodéves hallgatói, Fülöp Rita, Kovács Gréta, Laboncz Henriett, Szalontai Kata, Al Rida Rami és Hécz Ádám készítették Kovács Zoltán MA szakvezető irányításával. Munkájukat a MÉK ezúton is nagyon köszöni! Az 5 nap alatt több ezer építész fordult meg a kamara standján a kiállítás megtekintéséért járó 1 továbbképzési pont igazolás átvétele mellett feltéve kérdéseiket a standon dolgozó MÉK, BÉK és PMÉK kamarai titkársági munkatársaknak, illetve megtekintették a MÉK és a területi építész kamarák tevékenységét bemutató tablót is. A MÉK szerdán a Hungexpo 25-ös pavilonjában tantermi kötelező továbbképzést tartott 220 fő részvételével. Másnap a 16-os pavilonban 210 fő részére Aktuális változások az építésügyben az engedélyezési eljárástól kezdve az ÉTDR-en át az építési naplói címmel tartott szakmai továbbképzést. A képzés első előadója Füleky Zsolt építészeti és építésügyi helyettes államtitkár volt Korszerű építésügy témában, majd dr. Reith András PhD BÉK alelnök előadását hallhatták a résztvevők épületenergetika témakörben.

A MÉK standja az építész kamarák tablóival

A MÉK részéről Turi Attila DLA alelnök Településkép-jövő-kép címmel, dr. Hajnóczi Péter MÉK elnök pedig a 2017. évi jogszabály-változások a szakmagyakorlók és a kamara szemszögéből címmel tartott előadást. A képzési nap során a Lechner Tudásközpont az ÉTDR és az e-napló 2017. évi változásait mutatta be.

A szakmai napokon ebben az évben is ingyenesen tekinthették meg a MÉK szakmagyakorlói a Construma szakkiállítást a Magyar Építész Kamara és a Hungexpo Zrt együttműködési megállapodásának köszönhetően. A lehetőséget több ezren igénybe is vették.

A MÉK Elnökségének határozatai

8/2017. (03.03.) sz. MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy a MÉK alapításának 20. évfordulója alkalmából tartott ünnepi küldöttgyűlésre felkéri köszöntőt tartani Callmeyer Ferenc DLA, Bodonyi Csaba DLA, Kampis Miklós, Kovács Imre és Müller Ferenc DLA építészeket.

9/2017. (03.03.) sz. MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy nem kíván részt venni a Fel a fejfel! (Építészeti kalandozások) című műsorban.

10/2017. (03.03.) sz. MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy kritikai észrevételt tesz az e-építésügy oldalán megjelent „Lakossági tájékoztató a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI.13.) Korm. rendelet alkalmazásáról” című írással kapcsolatban Füleky Zsolt helyettes államtitkárnál. A levél megírásával Turi Attila alelnököt és dr. Hajnóczi Péter elnököt bízta meg.

Ünnepi küldöttgyűlés

A Magyar Építész Kamara a kamara megalakításának 20. évfordulója alkalmából ünnepi küldöttgyűlést tart májusban.

A MÉK elnöksége 2017. április 7-i ülésén egyhangúlag úgy döntött, hogy a 2017. május 12-re meghirdetett küldöttgyűlés időpontját technikai, szervezési okok miatt a helyszín változatlanul hagyása mellett (Ludovika Campus – Nemzeti Közszoigálati Egyetem, 1083 Budapest, Ludovika tér 2.) 2017. május 19-re módosítja.

Hova melyik Mapei kent vízszigetelést válasszuk?

A közvetlen hidegburkolattal burkolható vízszigetelési megoldásokból rendkívül nagy a választék, ami sokszor szakemberek számára is nehezen átlátható. A választást sok szempont befolyásolja.

Nehéz egy-egy burkolási feladat során kiválasztani az optimális megoldást. Nagyon sokszor a megszokás az, ami a kiválasztást meghatározza. Ebben a cikkben néhány jellemző feladatot, illetve az ott alkalmazható vízszigeteléseket, lehetőségeket, és az egy-egy területen felhasználható termékek közötti főbb különbségeket igyekeztem összegyűjteni.

Fürdőszoba kialakítása

Fürdőszobákban egyaránt praktikus lehet a bevált MAPEGUM WPS és a MAPELASTIC AQUADEFENSE is. Mindkét termék felhasználásra kész, egyszerűen bedolgozható, kisebb kiszerelesben is elérhető. Mindkét termékhez praktikus kiegészítő a kedvező árú MAPEBAND PE120 hajlaterősítő szalag. A MAPELASTIC AQUADEFENSE-t használhatjuk épített zuhanytálca kialakításához is, a MAPEGUM WPS-t viszont csak zuhanytálca alkalmazása mellett építsük be zuhanyzóba.

Új építésű ház terasz és fürdőszoba vízszigetelése

Ebben az esetben a legcélszerűbb választás a MAPELASTIC AQUADEFENSE. Ezt a terméket mind a terasz, mind a fürdőszoba vízszigetelésére használhatjuk. Az anyag felhasználásra kész, és egy-egy munkaszakaszbefejeztetével a maradék anyag visszazárható, és később felhasználható. Arra viszont figyeljünk

oda, hogy a míg a benti helyiségekben a kedvezőbb árú Mapeband PE120 hajlaterősítő szalaggal dolgozzunk, kint kizárólag a MAPEBAND szalagot alkalmazhatjuk.

Fürdőszoba felújítása vegyes alapfelületen

Természetesen felújításkor is lehet használni a fent említett megoldásokat. Azonban, ha vegyes vagy változó az alapfelület, különösen, ha nagyobb síkfelületekre burkolunk, jó megoldást nyújthat a MAPEGAURD WP200 ragasztott, közvetlenül burkolható vízszigetelés. Ezzel a termékkel rendkívül gyorsan lehet síkfelületeket szigetelni, e mellett némi repedésáthidaló, feszültségcsökkentő képessége is van, s ez változó alapfelület esetén fontos lehet.

Terasz felújítása

Amennyiben problémamentes a felület, úgy az új építésnél leírtak szerint használható a MAPELASTIC AQUADEFENSE felhasználásra kész, rendkívül praktikus, gyorszáradású kent vízszigetelés. Azonban felújítás esetén érdemes a jobb repedésáthidaló képességgel rendelkező, nagyobb, minimum 2 mm, vastagságban beépítendő, MAPELASTIC kétkomponensű anyagot alkalmazni. A MAPELASTIC réteget szükség esetén erősítsük beagyazott MAPENET 150 hálóval.

Fontos, hogy mindkét szigetelőanyaghoz a kültéri felhasználásra megfelelő a MAPEBAND hajlaterősítő szalagot és kiegészítőket válasszuk. Alternatívaként, ha pár órán belül időjárásnak ellenálló, rövid időn belül burkolásra alkalmas szigetelőréteget szeretnénk kapni, jó választás a MAPELASTIC TURBO gyorskötésű, kétkomponensű, cementes vízszigetelés.

Medence

Medence szigeteléséhez a legtöbbet használt, nagyon bevált megoldást nyújtó termékünk a MAPELASTIC kétkomponensű, cementes, rugalmas kent vízszigetelés. A hajlatokhoz, dilatációkhoz a MAPEBAND lúgálló hajlaterősítő szalagot kell beépíteni. Felújítás esetén, vagy bármely egyéb olyan esetben, például változókéony időjárás esetén, mikor arra van szükség, hogy a vízszigetelt felület gyorsan időjárásálló, illetve burkolható legyen, a MAPELASTIC TURBO itt is nagyon jó alternatíva.

Ipari létesítmény padlója

Nagy vegyi terhelésnek kitétt hidegburkolattal ellátott padlók vízszigeteléséhez a legjobb megoldás az epoxigyanta bázisú, kétkomponensű MAPEGUM EPX vízszigetelés. Ez a termék különösen akkor nyújt kiváló és nagyon jó vegyi ellenálló képességű megoldást, ha teljes epoxigyanta alapú rendszeren belül, tehát a megfelelő ragasztóval és fugázóval együttesen alkalmazzuk. Amennyiben kisebb vegyi igénybevételről van szó, jó megoldás lehet még a MAPELASTIC kétkomponensű cementes vízszigetelés is.

A fenti területek ugyan a legjellemzőbbek, de természetesen a megoldandó feladatok, szigetelendő, burkolandó felületek tárháza végtelen, és mindegyik kicsit más. Kétség, kérdés esetén keresse szakembereinket, kollégáinkat, akik örömmel állnak az Önök rendelkezésére.

A TETŐ,
ERŐS MINT A BIKA!

IDEÁLIS A FELÚJÍTÁSOKHOZ!

KIS SÚLY, NAGY HATÁS: A PREFA ALUMÍNIUM TETŐVEL IDŐT ÉS PÉNZT TAKARÍT MEG.

ELŐTTE ◀

▶ UTÁNA

100% Alumínium. 40 Év garancia.

* A színgarancia a bevonat felületére vonatkozik, annak lepattogzására és felhólyagosodására, a garanciajegyben foglalt feltételek szerint. További információk: www.prefa.com/Garancia.

TETŐ & HOMLOKZAT

WWW.PREFA.COM

You begin with the possibilities
of the material.

Robert Rauschenberg

Lakóház, Aalst, Belgium
Építész: Willy Peynsaert Ontwerp & Coördinatie
Anyag: EQUITONE [tectiva] TE20

EQUITONE

Szálcement homlokzatburkoló anyagok

www.equitone.hu

 Equitone.facade

 equitonefacade

+36 30 849 3874
info@equitone.hu

Képletszerű és mértéktartó homlokzatképzés

Tiszta építészeti szándék, képletszerű és magas színvonalú homlokzatképzés. Ezekkel a szavakkal méltatta Patartics Zorán az „EQUITONE: Az anyag természetét” – szálcement homlokzatok az építészetben című építész pályázat nyertes pályaművét Mészáros Erzsébet, Stiebel Rita és Szepesi János építésztrío munkáját. A 2016. évi pályázat első helyét a Budapest X. kerülete Felnőtt és Gyermek Házi orvosi rendelőjének felújítása nyerte el.

2016-ban 23 gyakorló építész pályaműveiből tíz épület tervezőit díjazta a zsűri. Az idén nyertes épületet a zsűri tavalyi terv szinten nem ismerte el, idén viszont megvalósult formájában a legjobbnak ítélte. Az immár befejezett és használatba vett orvosi rendelő épülete igazolta a tervekben már korábban is érzékelhető építészeti kvalitást és konzekvens gondolkodást. A „recycling”, az újrahasznosítás csak részben – funkcióban és a helyszín azonosságában – teljesül, hiszen a korábbi épület szerkezete részben elbontásra került. Ennek ellenére, vagy talán éppen ezért, az épület egyszerre lett szoborszerű, emblemikus és funkcionálisan is logikus. A belső átrium köré szervezett közlekedők és várók világosak és jó hangulatúak, ezt a mértéktartó díszítés és színhasználat segíti.

„Az épület – terv kategóriában – a tavalyi évben már megfordult ezen a pályázaton, de amint az idén is történt, a zsűri alapvető szándéka a megépült épületek díjazása volt, és erre a pályázatok nagy száma lehetőségét is kínálta.” – mondta Patartics Zorán, Ybl Miklós és Pro Architectura díjas építész. A pályázaton a kiírás szerint ugyan nem csak kész épülettel lehet indulni, így a zsűri a terv szinten érkező, ám minőségi épületet ígérő anyagokat konzekvensen különdíjjal jutalmazza.

„Külön dicséretet érdemel a képletszerű homlokzatképzés, a bejárati helyek tömegbeli „behorpasztása”, színben is jelölt megkülönböztetése. A tiszta építészeti szándék a homlokzati anyag műszakilag is magas színvonalú

alkalmazása révén teljesedik ki.” – méltatta a nyertes pályaművet Patartics Zorán, az ünnepélyes díjátadón. A meglévő házi orvosi rendelő semmilyen mai műszaki követelménynek nem felelt meg, így a tervezőknek teljesen újra kellett gondolniuk az épületet. A földszint egészét elbontották, így a pince lett az épület körvonala. Szerették volna megtartani a két bejárat szoborszerű tömegét, ehhez pedig a homlokzatra mindenképpen táblás burkolati elemet képzeltek, ezért választották az EQUITONE szálcement homlokzati lapokat. „A modern design és természetű választék mellett fontos érv volt, hogy lehetőség van az anyag ragasztásos rögzítésére, illetve hogy a lapok tartósan ellenállnak az elemi erőknél szemben.” – indokolta anyagválasztását Mészáros Erzsébet, a nyertes építésztrío tagja.

Az anyagában színezett, számos árnyalatban elérhető, szálcement EQUITONE panelek szinte bármilyen építészeti koncepció megvalósításához alkalmazhatóak, használatukkal tetszetős, tartós és modern homlokzat képezhető. Az EQUITONE különböző változatai közül a [natura] kedveltségét az adja, hogy a panelek diszkréten mutatják az anyag nyers, belső textúráját. A lapok nagy panelméretben állnak rendelkezésre, és tetszés szerint, akár a gyárban, akár a helyszínen a megfelelő méretűre és formájúra alakíthatóak. A budapesti nyertes épület felújításához az építészek az EQUITONE [natura] PRO N891, N154, N161, N411, N662, N252 színeket választották. A [natura] PRO változat az eredeti színárnyalatok megtartása mellett anti-graffiti védelemmel is rendelkezik.

Építészek: Mészáros Erzsébet, Stiebel Rita, Szepesi János
További információ: www.equitone.hu

Építészet gyerekeknek – a helyzet állása

Az utóbbi időben, 2011 októberétől, azaz mintegy 5. éve támogatja a MÉK az építészeti neveléssel kapcsolatos projekteket. Ekkor volt a Múcsarnokban az *Épített környezeti nevelés az iskolákban című konferencia*,¹ majd a MÉK

ad hoc munkacsoportja véleményezte a Nemzeti Alaptanterv tervezetét. 2012-ben elindult az „Építő játékok” program, amelynek keretében kreatív építészeti foglalkozásokat tartottunk a XV. kerületi Hubay Jenő Alapfokú Művészetoktatási Intézményben (László Tamás építész polgármester jóvoltából). 2013-ban konferenciát rendeztünk, amelyre meghívtunk sokakat azok közül, akik az utóbbi időben különböző keretek között ezzel a témával foglalkoztak. Azóta is igyekszünk figyelemmel kísérni a témával kapcsolatos történéseket, kiadványokat támogattunk és jelentettünk meg, a közlőnyben is többször beszámoltunk a munkáról. Az utóbbi két évben *Bálint Imre* szakmai koordinálásával és több szervezet – ELTE Tanító- és Óvóképző Kar, GyIK Műhely, KultúrAktív Egyesület – bevonásával elsősorban az óvodai nevelés témájában indult el átfogó program kidolgozása, országos kipróbálása – ezekről ebben a közlőnyzámban adunk először hírt.

A téma fontosságát szakmánkban senki nem kérdőjelezi meg, sőt. A MÉSZ már 1980-ban, világviszonylatban is az elsők között kezdett foglalkozni a témával és pályázatot írt ki több szervezettel együtt az építészeti kultúra terjesztési lehetőségeire, nevelési módszereire vonatkozóan, tehát már a 80-as években felismerte a szakma és a kormányzat is a téma jelentőségét és fontosságát. Hazánkban tehát már ekkoriban elkezdődött a szakmai munka, iskolán kívül és iskolákon belüli is folytak oktatókísérletek. E sorok írja is munkacsoportjával sok éven át folytatott elméleti és gyakorlati oktatási tevékenységet, az általános iskola alsó tagozatára összeállított Környe-

zetkultúra programunk pedig 1993-tól zöld utat kapott, bármely iskolában oktathatták. 1986-tól 2006-ig (20 éven át!)² a Magyar Iparművészeti Főiskolán, illetve jogutóján a MOME-n Rajz-és Környezetkultúra tanárokat képeztek (az ELTE Pedagógiai Tanszékével együttműködve).³ Emellett a technika tanárok képzésébe is bekerültek építészeti ismeretek az ELTÉN.

Felmerül a kérdés, hogyan lehetséges, hogy ennyi jó gyakorlatnak, eredményesnek titulált szakmai befektetésnek sem látszott az eredménye például 2011-ben, ugyanis akkortájt egy új generáció képviselői jelentkeztek és kezdték el nagyrészt nemzetközi példák nyomán hangoztatni a téma egyre égetőbb szükségességét és különböző projekteket és foglalkozásokat indítottak el az országban. Sajnos a mai kornak megfelelő építészeti és az épített környezetre vonatkozó kultúra – és ezzel együtt az építész szakma megbecsültsége is – mondhatni még mindig gyerekcipőben sem jár. De talán, mert az igény is egyre többször elhangzik, és talán mert az új generáció már nagyobb számban és több régióban is egyszerre kezd jelen lenni ezen a téren, megjelenhetnek majd az eredmények. Nyilván az efféle új témának – ahogy nemzetközi összehasonlításban is többé-kevésbé látszik – idő kell, azonban bízunk benne, hogy most mégis csak küszöbön áll egy-

1. I. osztály, papírház

2. II. osztály, faluépítés

3. III. osztály, házépítés

4. IV. osztály, hídépítés

5. V. osztály, diadalív

6. VI. osztály, vármakett

7. VII. osztály, plan air festés

8. VIII. osztály, fa szobor

fajta áttörés a vizuális és az építészeti kultúra terén. Ebben a közlőnszámban hírt adunk a jelenleg is folyó munkák közül néhányról. *Bálint Imre* ismerteti azt a jelentős óvodapedagógiai előrelépést, amelyet munkacsoportjával és három szervezet aktív közreműködésével folytatnak. Az *ELTE Tanító- és Óvóképző Kar* munkája – egyetemi képzés, továbbképzés, konferenciák, kiadványok – jelentős eredményeket hozhat az óvodapedagógiában. A *Gyilk Műhely* neves szakmai múlttal dicsekedhet a vizuális kultúra területén, az utóbbi években az építész és tájépítész kollegáknak köszönhetően a Tér-művészet is fokozott figyelmet kapott. Jelenlegi óvodai foglalkozásaikkal kivitték a témát az elefántcsonttoronyból és több hazai régióban is sikeres órákat tartottak. A *kultúrAktív Egyesület* munkássága egyedülálló: 2011 óta nemcsak városjátékokat folytatnak gyerekekkel és felnőttekkel, de a témát igyekeznek teljesen átfogni, konferenciákat szerveznek, számos kiadványt adnak ki.

Valamikor talán a megjelent különböző módszerek, szemléletek és a tartalmi kérdések tanulságai is egybeérnek, összegződnek majd. Ehhez ad segítséget *Kökény-Kovács Ildikó* a szemlélet alakítására vonatkozó alapvető elméleti fejtegetéseivel. Ő a kevesek közül az egyik, aki már a nyolcvanas évektől dolgozik a témával és jelenleg is vezet építészeti gyerekfoglalkozásokat. *Csernyus Lőrinc* pedig azon kevesek közé tartozik, akik jelenleg iskolai keretek között működnek. Ő Waldorf iskolában tanít építészeti és vizuális kultúrát, ahol komoly gyakorlati építési tevékenységet is folytatnak a 12. osztályosokkal. *Kern Orsolyák* Bartók Vizuális Műhelye kiváló példát nyújt a lakókörzetben megvalósítható gyerekfoglalkozásokra. *B-Hajas Ágnes* a rajzot, az építészeti és a táncot ötvözte egybe oktatási munkájában. Ezután *Gódey Éva* ad hírt arról, hol is tart most internetes foglalkoztatójával. Végül *Lakatos Niki* számol be a tíz éves DEMO csapat gyerektáboráról.

Fontos, hogy megemlítsék még pár izgalmas kísérletet legalább a vezetőik megnevezésével. Ezek közül néhányról már az *Építő játékok* 2. kötetében is adtunk hírt, mások működéséről időközben szereztünk tudomást és reméljük, hogy lesz módunk még ezeken a hasábokon is bemutatni belőlük nem egyet: *Beleznay Éva* (gyerektáborok), *Cseh András* (gyerektáborok), *Mészáros Zsuzska* (középszolai oktatás), *Sziray Zsófia* és *Koncz Kinga* (múzeumpedagógia). De rajtuk kívül is még sokan – és egyre többen – foglalkoznak különböző módon a területtel, akiket a későbbiekben igyekszünk majd bemutatni. A kultúrAktív Egyesület májusban konferenciát rendez *Épített környezeti nevelés*

a felsőoktatásban címmel a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Karán, ami igen jelentős esemény lesz: tapasztalt egyetemi oktatók (többek között Dr. Bodóczky István, Dr. Düll Andrea) és jelenleg kutató doktoranduszok előadásai során ismerkedhetnek meg az érdeklődők a legfrissebb eredményekkel.

Azok az építészek és más szakmabeliek, akik már a múlt században megfogalmazták gondolataikat és munkásságukkal elvetették a csírákat (például Makovecz Imre, Gaul Emil, Gáborjáni Péter, Hönich Henrik, Kárpáti Andrea, Deszpot Gabriella és még sokan mások), elégtételt kaphatnak, lassan beérik munkájuk gyümölcse, amelynek előfutárai voltak. Talán a mostani generáció munkálkodása el fogja érni a kritikus tömeget, aminek hatására a jövőben egyértelmű lesz, hogy az építészet – akárcsak Kodály szerint a zene – mindenkié. Az épített környezet további alakulása szempontjából pedig kulcsfontosságú, hogy így is legyen.

Tatai Mária építész

A képek a kerekgyházi általános iskolában készültek, ahol 1986–1994-ig, I– VIII. osztályig próbáltuk ki a környezetkultúra oktatást (közreműködtek: Fekete Klára, Kádas Ágnes, Kelemen Benedekné, Kovács Ildikó, Tatai Erzsébet, Tatai Mária, Turcsánné Blázsik Veronika).

1. A Múcsarnok és a kultúrAktív Egyesület szervezésében.
2. 20 éves a tanárképzés – Dokumentumok a Magyar Iparművészeti Főiskola, a Magyar Iparművészeti Egyetem és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem vizuális és környezetkultúra tanárképzésének húsz évéből. A Vizuális és Környezetkultúra Fejlesztéséért Alapítvány, Budapest, 2007.
3. 1990 és 2007 között 514 diplomát adtak ki.

5

6

8

Vizuális kultúra

A felnövekvő generáció jelentős részben komolyan befolyásolt a számítógépeken és az okos telefonokon kapott információhalmaztól. Ez még inkább érvényes a felnőttekre. Hozzáteszem, az előbb említett eszközök hallatlanul fontosak

és nélkülözhetetlenek, de nem helyettesítik a gondolkodást, az önálló véleményt és különösképpen nem az izlésvilágot. Mindezt előre bocsátva, néhány gondolat rögzítését tartom szükségesnek ahhoz, hogy az egyre nagyobb információs háttérrel és tudáslehetőséggel, ezek ki- és felhasználásával a jó irányba haladjunk előre.

Az építészet a művészet és a mérnöki tudományok határán végzett komplex alkotói tevékenység.

Egy épület létrehozatalában ugyanolyan fontos az építészettörténeti tudás, a kortárs példák ismerete, a kreatív alkotói személyiség és –képesség, mint a műszaki ismeretek magabiztos használata, valamint meghatározó bizonyos társadalmi, szociológiai és környezeti összefüggések felismerése is. Az ilyen alkotó tevékenységre összetettsége révén kevesen képesek, ezért lenne szükséges az építészek és az építészeti nagyobb elismerésére, elfogadottságuk és társadalmi presztízsük megerősítésére. Nem várható el, hogy az építészek munkájukkal az egész építési folyamatot és területet lefedjék, de, mint a környezetet alakításának megálmodói, tervezői jogosultak az élen állva a projektek egész megvalósulási folyamatában részt venni, azt koordinálni, a minőséget felügyelni és számon kérni úgy, hogy közben a folyamatban résztvevő összes szakember munkáját, szaktudását maximálisan elismerjék.

Az épített környezeti nevelés célja a tudatos és felelős térhasználat és téralakítás elősegítése, vagyis hogy a felnövekvő generációk képesek legyenek aktívan befolyásolni hétköznapi környezetük minőségét.

Az előzőekből következik, hogy teendők mutatkoznak nevelésünk terén is. A nemzetközi pedagógiában egyre nagyobb teret kap az épített környezeti nevelés, hazánkban pedig pillanatnyilag ott tartunk, hogy a közvélemény számára a kőműves és az építész azonos személy. Kormányzatunk – hallgatva hozzáértő tanácsadóira – elhatározta, hogy országos szinten megkísérli a dolgokat úgy irányítani, hogy oktatásunk terén is kedvező fordulat jöjjön létre.

A Magyar Építész Kamara felvállalta ezen feladat alapjai szakmai oldalának megteremtését.

Világossá vált, hogy két párhuzamos teendősort kell elindítani:

Az egyik az óvodapedagógusok gondolkozásának, szemléletének kiterjesztése a vizuális kultúra befogadására és közvetítésére a gyermekek felé.

A másik szál a felső szintű oktatás keretein belül történő, előzőekhez hasonló gondolatvilág megértetése, fontosságának elfogadtatása a pedagógusképzés során.

Rendkívül fontos, hogy az óvodás korú gyermekek igen konstruktív, nyitott gondolkodásmódja kibontakoztatható, fejleszhető legyen. Az óvodai foglalkozások keretén belül indirekt módon terjedhessen korunk társ-művészeinek befogadására való képesség kialakulása, mindemellett természetesen ezek hivatottak a felnőttkori nyitott gondolkodás alapjainak megteremtésére is. 2016 elején a MÉK kezdeményezésére és szervezésével a GYIK Műhely munkatársai a Területi Építész Kamarák ajánlásával 9 különböző megyei óvodában tartottak délelőtti foglalkozásokat.

Meglepően nagy sikerű volt a tevékenység, ami mind az óvodapedagógusok, mind a felügyeleti szerveik részéről kapott visszajelzésből érezhető. De leginkább jó volt látni azt, hogy a gyermekek miként reagáltak ezekre a feladatokra, milyen boldogan és nyitottan, felszabadultan végezték tevékenységüket papírszalagok-

kal, papírlapokkal, hurkapácával, agyaggal, gyurmával, ragasztóval, festékkel, természetesen a felsorolt anyagokkal foglalkozásonként külön-külön.

A foglalkozásokat Terbe Rita Pro Architectura díjas építész, Eplényi Anna Phd tájépítész-rajztanár, Szentandrás Dóra építész, Barta Fruzsina építész és Tóth Borbála MKE képzőművész hallgató tartották, melyeket ezúton is, mind a megyék, mind a saját nevemben nagyra értékelve köszönöm.

Mindezek mellett Pataky Gabriella PhD, Tóth Eszter és Guba Anna elkészített egy könyvet, amely a Lechner Tudásközponton keresztül kiadás előtt áll. A jeltett két tevékenységi vonal erőhatásainak vektorai azonos irányba, az ország felnövekvő nemzedéke vizuális kultúrájával kapcsolatos befogadó képessége, nevelése irányába hatnak.

Egyik feladat tehát az óvodapedagógusok, tanítók gyakorlat-orientált továbbképzési programjának megteremtése. 2016-ban közvetítésünkkel 19 db. XIII. kerületi óvodában zajlott 60 órás továbbképzés a vezető óvodapedagógusok részére a vizuális képzésről. Ez ebben az évben is tovább folytatódik. Ennek tervezete a következő:

Célok

- az óvodapedagógusok nyitottá és befogadóvá tétele a téri vizuális kultúra iránt
- téri vizuális kultúra gyakorlatorientált, országos szintű kiterjesztése óvónők számára
- komplex (továbbképzési) program nyújtása, melynek keretén belül a pedagógusok elmélettel kiegészítve, de hangsúlyosan gyakorlati tapasztalatokat kapnak
- a továbbképzés konkrét időtartamán túlnyúló, átfogó továbbképzési rendszer kiépítése

A program kulcsszavai

- kreatív tér, kortárs téri kérdések, anyaghasználat és tapasztalás, személyes élmény

Bálint Imre építész

A felhasznált szakanyagok szerzői: Pataky Gabriella, Terbe Rita, Eplényi Anna, Szentandrás Dóra, Barta Fruzsina, Tóth Borbála

Most kaptuk a hírt, hogy hamarosan megjelenik:
Gaul Emil: *Épületek, építészek* – Tankönyv az építészeti környezetkultúra középfokú oktatásához

Fotók: Gyilk-Műhely

ELTE Tanító- és Óvóképző Kar

Az ELTE TÓK az ország legnépszerűbb, legmagasabb hallgatói létszámmal működő kisgyermekkorú nevelő, alsó fokú pedagógusképző intézménye. Tanszékünk törekvéseinek fókuszában a korszerű vizuális nevelés áll: ez leendő pedagógusaink számára komplex – nem elszigetelten működik a képzésben, fejleszti a hallgatók személyiségét, miközben a kisgyermekkorban is érvényes modelleket kínál. Az oktatómunka egyik leginkább embert próbáló része hallgatóink passzivitásának feloldása. (A „hallgató” elnevezés a zárt oktatásban bevett, a kizárólag a tanár, az oktató szakmai illetékességét elfogadó passzív diák képét rajzolja elem.) Személyes útkeresésemben az épített környezeti nevelésre bukkantam és egyre bővülő eszköztárral használom. Ez az a terület, melynek segítségével elkerülhető, hogy felmérhetetlen sebességgel változó világunkban a fiatalok saját koruktól és környezetüktől elidegenedjenek, támogatva saját környezetük iránti felelősségtudatukat.

Az épített környezeti és a vizuális nevelés kombinációja interaktív tevékenységformák révén segíti diákjainkat, hogy tudatos, nyitott, kritikus módon viszonyuljanak az őket körülvevő világhoz és képesek legyenek megszerezni kompetenciáikkal a rájuk bízott gyerekeket is ráébreszteni ezekre az értékekre. 2011 óta a módszertan részeként, német jó gyakorlatok nyomán egyre intenzívebb épített környezeti nevelés folyik: óvópedagógus szakon a Vizuális nevelés módszertan I–IV. kurzusokon, tanító szakon Alkotási gyakorlatok és Alternatív vizuális nevelés kurzusokon. 2013 óta az épített környezeti nevelés önálló részterületként is jelen van a vizuális kultúra képzésben, közös projektként a KulturAktív Egyesülettel, ami az utóbbi négy évben több, mint 600 leendő óvópedagógust mozgató meg. Eddig két olyan évfolyam is végzett, melynek hallgatói már tanító–közvetítő szerepbe kerülhetnek az óvodások körében. Munkáinkból vizuális kultúra és módszertani hallgatói kiállítás nyílt 2016. januárjában az ELTE TÓK-on, 2016 májusában pedig a zsámbéki Keresztelő Szent János Iskolaközpontban.

Az épített környezeti nevelés szakdolgozati és OTDK téma (legutóbbi, nagy sikerű védés a témában Guba Erzsébet diplomamunkája 2015. júniusában, zajlik Skaliczki Judit BME doktorandusz témavezetése.) Rendszeresen szervezünk konferenciákat a terület népszerűsítésére. (Az ELTE TÓK-on évente legalább egy hazai és egy másik, nemzetközi konferenciára került sor az utóbbi években.)

Az épített környezeti nevelés szakdolgozati és OTDK téma (legutóbbi, nagy sikerű védés a témában Guba Erzsébet diplomamunkája 2015. júniusában, zajlik Skaliczki Judit BME doktorandusz témavezetése.) Rendszeresen szervezünk konferenciákat a terület népszerűsítésére. (Az ELTE TÓK-on évente legalább egy hazai és egy másik, nemzetközi konferenciára került sor az utóbbi években.)

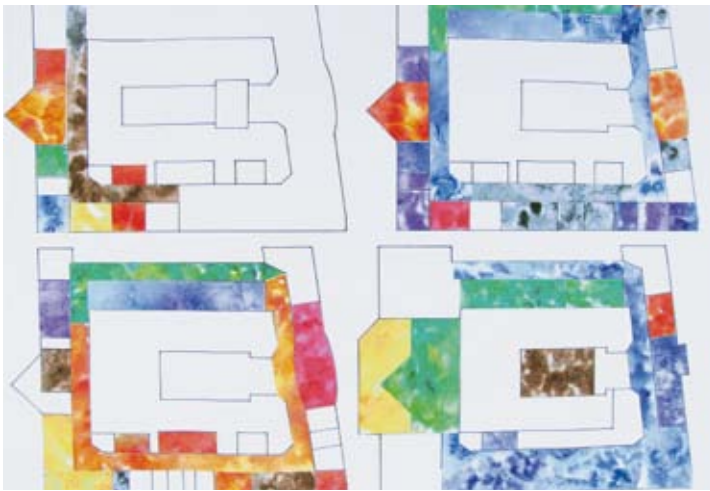
Élünk a képzésben adódó lehetőségekkel és tudatában vagyunk az ezzel járó felelősségnek is. Vizuális képességvizsgálatokból sokasodó empirikus kutatási adatainkra támaszkodva fejlesztjük óvóképzős és továbbképzős segédanyagainkat. A kulturAktívval Épített környezeti nevelés az óvodában címmel új könyvünk már a kiadás fázisában van (szerzők: Guba Anna, Pataky Gabriella, Tóth Eszter).

Kulcskorosztálynak tartom a pedagógusképzésben résztvevő egyetemistákat, akik diplomájuk megszerzése után multiplikátor szerepben képesek alkalmazkodni és erre az alkalmazkodásra megtanítani a gyerekeket, ahol a bizonytalan jövő, az állandó változás közepette már nem az ismeretanyag átadása, hanem a problémamegoldás kerül a nevelés fókuszába. A megfelelő előrelépés érdekében azonban egyszerre három generáció fejlesztése szükséges: a kisgyermeké, a pedagógusé és a leendő pedagógusé. Meggyőződésem, hogy ha a legfiatalabb korosztálynak lehetőséget adunk a kortárs építészeti kultúra, a saját épített környezetük tudatos megismerésére, a következő generációk már nem csak környezetük jelenségei iránt válnak nyitottabbá, de annak igényes alakításához is hozzájárulnak majd. A gyerekek mellett határozott irányvonalat kell mutatnunk az őket oktató leendő pedagógusoknak, az óvó-, tanító- és tanárképzős hallgatóknak a felsőoktatásban, de nagy hiba lenne figyelmen kívül hagyni a már a pedagógus pályán dolgozó felnőtt korosztály tagjait, akik mindennapi teendőik terheinek súlya alatt maguktól már biztosan nem az épített környezeti nevelés megismerésébe fektetnének energiát, de megfelelő kapcsolatok kiépítésével, vonzó továbbképzési formák felajánlásával, túlmutatva a 1032/2015.(I.30.)17. számú kormányrendelet célkitűzésén, lehetséges a terepen dolgozó pedagógusok bevonása is. Mindezek szellemében vettem részt az utóbbi két évben a MÉK támogatásával, Bálint Imre szakmai koordinációjával, a KulturAktív Egyesület, a GylK Műhely és az ELTE TÓK Vizuális Nevelési Tanszékének együttműködésében indított továbbképzések tervezésében és lebonyolításában.

Pataky Gabriella PhD
ELTE TÓK,
Vizuális Nevelési Tanszék
pataky.gabriella@vizu.hu

Fotók: Patáky Gabriella

GyIK-Műhely

GyIK-Tér-Élet

Műhelyünk 2015-ben ünnepelte fennállásának 40. (!) évfordulóját. Ez alkalomra készült el a 40 építészeti és tájépítészeti feladatot tartalmazó „TÁJ-TÉR-TÁR Kreatív térjátékok a GyIK-Műhely 40 éves jubileumára” kiadvány (Eplényi Anna PhD, Szentandrási Dóra és Terbe Rita). A Szloszjár György és Szabó Levente DLA által tartott könyvbemutató, és a Műhely jubileumi „GYIK40 AZ ALKOTÁS CSODAKAMRAJA” kiállítás 2016 februárjában a FUGA Budapesti Építészeti Központban került megrendezésre. A hat különböző térképzési fejezetben szereplő feladatok mindegyike tartalmaz inspirációs, technikai és kortárs építészeti, tájépítészeti és művészeti kapcsolódási pontokat. A kiadvány célja olyan térépítészeti szakmai anyag létrehozása, amely egyénileg, és pedagógusok által egyaránt használható alapot biztosít térbeli foglalkozások tartására.

2016 márciusában a kiállítási anyag a DEÁK17 GALÉRIA-ban is bemutatásra került. Az itt tartott KORTÁRS KREATÍV ALKOTÓMŰVÉSZETI MŰHELY-konferencia, valamint a TÉRHŰROK: TŰVEL TŰZÖTT BALSÁFA-KONSTRUKCIÓK workshop rajztanárok számára került megrendezésre. A pedagógusok elmondása szerint inkább síkbeli feladatokat választanak és direkt kerülnek a térbeliekre, mert ezek inspirációi, témái, anyagai és eszközismeretei nem kellően megalapozottak. 2016 tavaszán Bálint Imre DLA koordinálásával a GyIK-Műhely a Magyar Építész Kamara, a Budapesti Építész Kamara, valamint az MMA Építőművészeti tagozatának támogatásával (1567/2015 (IX.04./ Korm. határozat 17. pontja alapján) TÉRKÉPZŐ FOGLALKOZÁSOK ÓVODÁSOK SZÁMÁRA címmel közös programba kezdett, melynek rövidtávú célja, hogy a budapesti és a Budapest környéki tapasztalatokon túl objektívabb országos kép legyen a gyermekek térbeli vizuális képességének helyzetéről. Hosszú távú célja pedig olyan átfogó program kidolgozása, melynek segítségével a gyermekek és a pedagógusok nyitottá és befogadóvá tehetőek a térbeli vizuális kultúra iránt. A program keretén belül, első lépésként a GyIK-Műhely országosan hat megyében és egy budapesti óvodában tartott térlátás fejlesztő foglalkozásokat: Kecskeméti Főiskola Petőfi Sándor Gyakorló Ált. Iskola és Gyakorló Óvoda, Kipp-Kopp Óvoda – Százhalombatta, Tatai Kincseskert Óvoda, Szent Tamás Görögkatolikus Óvoda és Ált. Iskola-Szolnok, Bárdudvarnok Óvoda, Szombathelyi Mesevár óvoda, Ákombákom Óvoda- Bp., XIII. kerület. A programban részt vett oktatók: Terbe Rita, Eplényi Anna és Szentandrási Dóra mellett Barta Fruzsina és Tóth Borbála. A foglalkozások címei: Jégvilág, Vakondjáratok, Fészekszobrok-játszóterek,

Homokkő asszociációk, Autópálya csomópontok, Hódvárak, Pálcakonstrukciók, Bábeli térkompozíciók. A programról készített rövidfilm itt tekinthető meg: www.youtube.com/watch?v=Xn5fmsS93Vo

Általános tapasztalatainkat azon gyermekekkel való közös alkotások során szerezzük meg, akik heti rendszerességgel vagy érdeklődési körük miatt alkalmanként járnak műhelyünkbe. Alkotásmódszertanunk e gyermekek számára ismert. A vidéki óvokban tartott foglalkozásoknál ezzel szemben olyan gyerekekkel találkoztunk, akik a „GyIK-os alkotásmódszertant” nem ismerik, az óvodai kerekék között többnyire síkban, sablon alapján alkotnak. Ezzel tisztában voltunk, ezért olyan feladatokat és technikákat választottunk, amik könnyen érthetőek és elkészíthetőek, de mindemellett kellően újak és izgalmasak. A hangsúlyt a szabad térbeli alkotás folyamatára helyeztük, nem pedig egy bonyolult feladat vagy technika elsajátítására. Célunk ezzel az volt, hogy a gyerekek élvezzék a foglalkozásokat, s az alkotás sikerélményé váljon. Ez azért fontos, mert eredmény akkor érhető el, ha a gyerekek lelkesedésből, szívvel-lélekkel alkotnak. Önmaguk és gondolataik is felszabadulnak, szárnyalóak. Mindezek mellett nagyon kíváncsiak voltunk arra, hogyan tudjuk átadni téri gondolatainkat, mennyire sikerül őket fellazítani és kizökkentenit, lelkesek lesznek-e, fog-e nekik tetszeni a foglalkozás és milyen alkotások születnek.

A gyerekek minél kisebbek, annál kevésbé rendelkeznek rögzült vizuális előképekkel, formákkal, szokásokkal. Gondolatviláguk szárnyaló, a valóság és a képzelet nagyon különleges határterületén mozognak. Feladatainkkal és alkotásainkkal célunk, hogy ezt az adottságot minél tovább megőrizzék, s minél több nagyszerű dolgot hozunk elő a gyermeki gondolatvilágból. Ezért kell minden felnőttnek nagyon odafigyelnie, hogy mit mond, és mit nem mond, mit mutat, és mit nem mutat a gyerekeknek, mert ők azonnal lemásolják azt, és ezzel lezárják a feladat gondolkodási részét, elvesztve ezzel egy nagyszerű lehetőséget: valami „új” létrehozását.

A felnőtteknek, foglalkozásvezetőnek nagy alapossággal kell felkészülnie a foglalkozásra, de ugyanakkor tudnia kell lazán kezelni a helyzeteket. Csak a feladat elvégzéséhez szükséges információ és technikai segítséget nyújthatja. NEM nyúlhat bele az alkotásba, nem formálhatja, nem bírálhatja. A véle-ménynyilvánítás megerősítő és biztató legyen. Foglalkozásaink során kerüljük a sztereotip téma és anyaghasználatot. Ez különösen fontos, hiszen az általános intézményi foglalkozásokon többnyire évszakhoz, ünnepekhez kötött nagyon szűk anyag és eszközhasználattal találkoznak a gyerekek. Síkból térbe való lépésnél eleinte segíteni kellett, bár az alkotótársak hozzáállása nagyban inspirálja a gyerekeket. Ha valaki átváltott síkból térbe, és biztatást kapott a folytatásra, akkor a többi gyerek is igyekezett követni a társát.

Itt azonban figyelni kellett arra, hogy ne legyen másolás! Amint sikerült először síkból térbe váltani, onnantól már könnyebben ment a folytatás. Az olyan feladatnál, melynél először modell készült (pl.: Madárfészek-játszótér) a térbeli alkotások síkban való továbbfejlesztése, átértelmezése nagy nehézséget jelentett. Többüknek nem is ment.

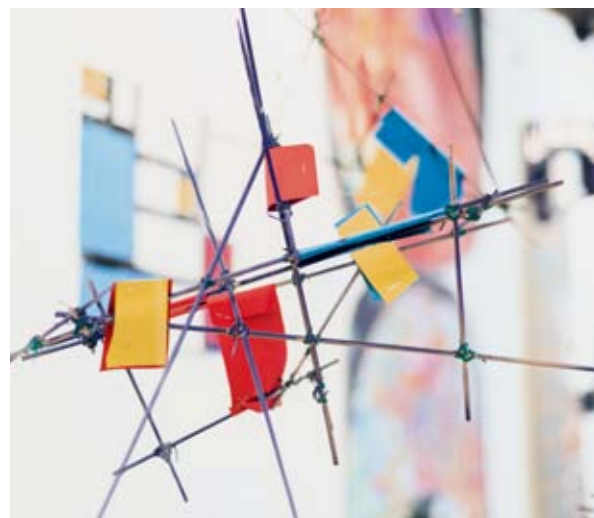
A Vakondjáratok feladatnál a gyerekek közül páran teljesen szabályos járatrendszert kezdtek el készíteni. Nehéz egy új, eddig nem a megszokott, rutinnal, előképekkel megoldható feladatot elkezdni, s ekkor, ún. mankóként készülnek a szimmetrikus, szabályos alkotások. Ilyenkor igyekeztünk ebből kizökkenteni őket, kérdéseket tettünk fel a konkrét feladathoz kapcsolódóan a szimmetria létjogosultságáról, a szimmetria üzenetéről. A gyerekek bár vonakodva, de elgondolkodtak a kérdéseken, válaszoltak rá és igyekeztek az alkotásban is megjeleníteni azt.

A szabályosság kérdése fontos téma. Általánosan tapasztaljunk, hogy ha az alkotás folyamán – legyen ez térbeli, vagy síkbeli – használt anyagok formái nem szabályosak, akkor a gyerekek könnyebben neki tudtak kezdeni a munkának. A szabálytalan formák beindítják a fantáziát, támpontot, ötletet adtak. A szabálytalanabb elemek további előnye, hogy a csoporton belül nem alakul ki másolás, egyforma alkotás, mert mindegyik darab másféle, másképpen indít el, másképpen alakul a folyamat. Így egymás alkotásainak figyelése nem másolás, hanem inspirálódás. A térbeli alkotásoknál fontos követelmény a megfelelő állékonyság és stabilitás (statikai érzék). A Madárfészek és a Bábeli konstrukciók feladatok elkészítésénél a gyerekeknek erre is figyelniük kellett. Ez is fontos eleme volt a konstruálásnak.

Összességében elmondhatjuk, hogy bár a program kezdetén bizonytalanság fogadott bennünket a tekintetben, hogy ezeket a feladatokat a gyerekekkel „külsősként” meg tudjuk-e csinálni, az elkészült alkotások teljes sikert arattak. A gyermekek élményt kaptak és pedagógusaikkal együtt nagyon lelkesek és elismerőek voltak. Munkánkat hiánypótlónak nevezték, valamint mindegyik óvoda jelezte, hogy nyitott a további együttműködésre.

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola a 2015–2016-os tanévben saját tanrendjében többször foglalkozott a GylK-Műhely alkotásmódszertanával. A tavaszi félév során egy alkalommal

ellátogattak műhelyünkbe, hogy a helyszínt és az alkotást élőben láthassák. Úgy véltük a leendő pedagógusok számára az lesz a leghasznosabb, hogy ha a gyerekeknek tartott foglalkozást nem, mint előadást nézik, hanem ők maguk is a folyamat részévé válnak, azaz bekapcsolódnak az alkotásba. A tanítóképzős hallgatókkal a foglalkozás kezdete előtt nagy egyetértésben beszéltünk a kreativitás, az egyéni és szabad gondolkodás, a gyakorlati-, és anyagismeretek fontosságáról, a sablon alapján készült alkotások és a tisztán síkbeli alkotások buktatóiról. Beszélgetésünk alatt úgy tűnt, hogy magától értetődő tényként vagyunk tudatában az előbbieknél. A gyakorlati foglalkozás kezdetén azonban, amikor konkrétan ki kellett találni és elkészíteni a feladatot, az elméleti tudás nem bizonyult elegendőnek. A hallgatók keze alatt a tengelyesen vagy központosan szimmetrikus alkotások bontakoztak ki. Az egymás mellett ülők egymást másolták, ugyanazon sémára dolgoztak, és úgy tűnt az elmélet önmagában nem elég a jó megvalósításhoz: szükségese az aktív meg tapasztalt konkrét témára fűzött az anyag-, és technikai ismeretek. Ezek hiányában nem várható el az a tudás, amivel a pedagógus valódi kortárs téranyag-forma kontextusban tud foglalkozni a gyerekekkel.

Fotók: Hegyháti Réka (GylK-Műhely)

GYIK40
kiállítás-
megnyitó,
FUGA, 2016
február

GyIK-Műhely

GyIK-Tér-Továbbképzés

Az öt éve térbeliséggel foglalkozó közel 300 (!) műhely-foglalkozásunk tapasztalatai, előadásaink, konferenciárszvetelünk, konzultációink, és követőink buzdítása hívta életre a 60 órás, akkreditált „Térlátást és térbeli alkotókészséget fejlesztő gyakorlatorientált művészeti továbbképzésünket” óvopedagógusok, tanítók, rajztanárok és a téma iránt érdeklődők számára.

Eddigi tapasztalataink alapján azok a gyerekek, akik rendszeresen részt vesznek a GyIK-Műhely foglalkozásain szélesebb spektrumban értelmezik a világot. Elgondolkoznak az őket körülvevő épített környezetben, értik a térkapcsolatokat, jó a térlátásuk, fejlett a statikai érzékük, érzik az arányokat, komplexen elemzik korunk építészeti/térbeliséget érintő kérdéseit és akár már véleményt is formálnak e kérdésekben. Azokra a gyerekekre, akik óvodával, iskolával 2-3 alkalommal jártak csak nálunk, hihetetlen nagy hatással volt a műhelyben szerzett tapasztalat. Már néhány alkalom után megfigyelhető, hogy a gyerekek még jobban nyitnak a környezetük felé, észreveszik azt és az visszafelé is inspirálóan hat rájuk. Kreativitásuk előtérbe kerül és alkotó kedvük megnő.

A GyIK-Műhely azt a célt tűzte ki, hogy minél szélesebb körben elérhető legyen módszertana. Hosszú távú célunk, hogy a vizuális és design kultúra társadalmi szinten elérje, meghaladja a nemzetközi átlagot, a magyar társadalom ugyanolyan nyitott és értő szemmel figyelje az őt körülvevő épített környezetet, mint Finnországban, Olaszországban.

Célunkat többek között a GyIK-Műhely módszertanának terjesztésével is szeretnénk elérni: amelyet egyrészt kiadványaink tesznek lehetővé, a www.gyik365.hu honlap és a Műhelylátogatások (pl. Evangélikus Iskolák rajztanárainak szakmai napja).

2016 őszén Bálint Imre ajánlásával a XIII. kerületben már tartottunk egy pilot-képzést 20 óvopedagógus számára, ahol a teljes kerületi pedagógiai vezetés nagyon nyitott a kreatív, kortárs, környezeti és építészeti kérdésekre (60 órából: 5 GyIK és 5 KulturAktív+ELTE elméleti előadással, valamint 50 óra gyakorlattal, amely során fejenként 35 alkotást készítettek a Műhelyben; A programról készített rövidfilm itt tekinthető meg: www.youtube.com/watch?v=1K8RwADajts&t=203s).

E 60 órás, akkreditált, gyakorlatorientált pedagógus-továbbképzés célja a kreatív térbeli gondolkodás

Fotók: Kárpáti Gergeley (GyIK-Műhely)

Térlátás-fejlesztő továbbképzés a XIII. kerület Egyesített Óvodák számára, 2016. ősz

A GYIK-Műhely (Gyermek és Ifjúsági Képzőművészeti Műhely) Alapítvány előadásai az elmúlt két évben:

- „Kreativitás, mint oktatási eszköz” Inklúzió Alternatív Médiával konferencia, 2015.08.26.
- „Kreativitás offline- online” Digitális Pedagógus konferencia, 2015. 10.17.
- „Térjátékok a GyIK-Műhelyben”, BME, Építészmérnöki Kar, Doktori Iskola, 2015.10.28
- GyIK-Műhely térlátásfejlesztő szakmai tevékenységének ismertetője: BÉK küldöttgyűlés, BÉK Székház, 2015.11.06, valamint MÉK küldöttgyűlés FUGA, Budapest, 2015.11.27
- „Művészeti tereprendezés – kreatív tájplasztikák, a TÁJ TÉR TÁR adaptálása tájépítészeti oktatásba” FUGA, 2016.02.25
- „A GYIK Műhely térszemlélete” ELTE- Bálványos Huba Vizualis Nevelő Kutató Műhely, 2016.04.06.
- „Épített környezeti nevelés” konferencián való részvétel. HÚSZNEGYVEN Budaörsi Fiatal Építészek Műhelye Egyesület, Zichy Major, Budaörs, 2016.04.22
- „Térképző foglalkozások óvodások számára”, MMA Építőművészeti tagozat, BÉK, MÉK által támogatott szakmai program ismertetője: BÉK Küldöttgyűlés, FUGA, Budapest, 2016.05.12
- „GyIK-Műhely – térbeli gondolkodás” Gondolkodni más-hogy? konferencia, ELTE, 2016.06.01.
- „A GyIK-Műhely” Esztergom ÉSZ-napok, 2016. 10.14.
- Hogyan adaptálható a kortárs építészet a gyerekeknek? 60 órás továbbképzés a XIII. ker. Egyesített Óvodák számára, az óvodai továbbképzés keretében, Meséskert Óvoda, Budapest, XIII. ker., 2016.10.06
- „TÉRJÁTÉKOK_ lépj le a papírról és alkoss térben!” P4_Építész Stúdió első tematikus félévi előadásorozat, 2017.03.17

Fotó: Ronald Tilleman

ARCHIKIDZ! Rotterdamtól – ARCHIKIDZ! Budapestig

Az ARCHIKIDZ! egy Hollandiából induló, ma már világszinten 7 különböző országban megrendezésre kerülő egynapos fesztivál, melynek célja, hogy a gyermekek térbeli modelljeiken keresztül, játékos formában ismerkedjenek meg épített környezetükkel. Az évente egyszer megrendezésre kerülő eseményen 200–300 gyermek vesz részt. Az alkotás kis csoportokban, építész bevonásával történik. A program fontos eleme, hogy különböző háttérű gyermekeket hozzon össze, valamint hogy az együtt-alkotással, izgalmas feladattal és anyagokkal, fesztivál hangulattal igazi élményt nyújtson a résztvevők számára. Örömmel jelenthetjük be, hogy Hollandia, Portugália, Anglia Norvégia, Spanyolország, Ausztrália, Argentína után ez év októberében az építészet hónapjában hazánkban is megrendezésre kerül az ARCHIKIDZ! Budapest fesztivál. Szervezők: Ernődi Anita Rotterdamban élő építész, aki több éve önkéntesként vesz a rotterdami ARCHIKIDZ! fesztiválon, Terbe Rita és Szentandrás Dóra építész, GyIK-Műhely oktatók, valamint az egyre bővülő önkéntes csapat

és a térbeli manuális készségek fejlesztése a kortárs téri vizualitás kifejezésformáin alapuló alkotófeladatok gyakorlati elvégzésén keresztül. A résztvevő pedagógusok széleskörű térbeli installációs készségekre, gyakorlati tapasztalatra tesznek szert. Képesé válnak önálló kortárs, kreatív művészeti alkotófeladatok kitalálására, kidolgozására, és gyerekcsoporttal való megvalósítására. A kapott gyakorlati tudással és új inspirációkkal, háttérismeretekkel gazdagodva hatékonyabban fejleszthetik a gyermekek térbeli gondolkodását és téri kifejezési készségeit. A pedagógusképzéssel egyre több gyerek mindennapjaiba épül be a téri vizuális nevelés, fejlődik térbeli gondolkodásuk, kreativitásuk. A feladatokon keresztül játékosan kerülnek kapcsolatba elvont fogalmakkal, képzetársításokkal. A hétköznapi megélt vizuális képeket megtanulják szabadabban értelmezni, fejlődik asszociációs készségük, nyitottabbá válnak a designra és azon keresztül az építészetre, annak táji környezetére. Évről-évre egyre több szervezet foglalkozik gyerekek vizuális nevelésével, célunk, hogy minél több építész vonjunk be, akik hitelesen tudják átadni térbeli gondolkodásmódjukat, dizájn-kultúrájukat pedagógusoknak, gyerekeknek. A GyIK-Műhely e továbbképzésére azonban várjuk

az építészeket, tájépítészeket is, akiknek elsősorban a pedagógiai módszerek, a figyelemfelkeltő–inspiráló felada- indítások lesznek újszerűek, valamint a számukra már korábban ismert alapanyagok, technikák különböző korosztályú gyerekcsoportokban való felhasználási lehetősége. Az öt témakör: térképzés – felülnézet – léptékváltás; terepplasztika–dombormű; nonfiguratív térbeli installációk; állatvilág építményei; kortárs építészet adaptálási lehetőségei. A 60 óra alatt, öt tematikus előadás és 35 feladat elvégzése történik. A képzés kamarai pontszáma szervezés alatt van. A hétköznapi megélt érzékeny hozzáállás környezetünkhöz, a tárgyakkal való együttélés befolyásolja mindennapjainkat, hiszen teljes lényünkkel érzékeljük a minket körbevevő világot. A dizájnra és esztétikára nyitott személyiségre inspirálóan hat a környezet, amely aktívan tartja képzelőerejét, fantáziáját – ez az ÉLET minden területén elengedhetetlen képesség.

Terbe Rita építész, GyIK-Műhely oktató
Szentandrás Dóra építész, GyIK-Műhely oktató
Eplényi Anna PhD tájépítész, rajz szakos tanár,
a GyIK-Műhely vezetője

kultúrAktív Egyesület

Urbanity – a város, ahol te hozod a döntéseket

A kultúrAktív Egyesület évek óta kísérletezik városi témájú társasjátékok fejlesztésével. Ezek célja, hogy a résztvevők játékos módon tapasztalják meg, hogyan kezdeményezhetnek lakóhelyükön pozitív változást, és hogyan vehetnek részt a városi terek alakításában. Játékainkban az épített tér értékei mellett a városhoz kapcsolódó szokásokról, hagyományokról, a várost irányító szabályokról, intézményekről és infrastruktúráról is szó esik.

Előzmények

A Pop-up Pest című játékunk terepe Budapest belvárosa: a játékosok csapatokban tehetik élhetőbbé a területet a zöldterületek kialakításával, a kulturális élet fellendítésével, a közlekedés racionalizálásával. Az együttműködésen alapuló ParticiPécs játékunk Pécs városába kalauzolja a játékosokat. A résztvevőknek lehetőségük van a városalakók szerepébe bújva együtt gondolkodni a városfejlesztésről és a közösségi életéről.

Az Urbanity

Legújabb játékunkban a cselekvést megelőző párbeszéd és döntéshozatalon van a hangsúly. Alapját a városi együttélés, közterek használatával kapcsolatos eldöntendő kérdések adják, melyekre a játékosok igennel vagy nemmel válaszolnak. A különböző vélemények azonnal párbeszédet indítanak. A játék során a résztvevőknek lehetőségük van az érvelésre és gondolataik kifejtésére. A vita a döntést szimbolizáló pont elhelyezésével zárul, az elhangzott vélemények beépülnek a város életébe. A kérdések olyan hétköznapi szituációkat mutatnak be, melyeket lakosként, civilként mi magunk is megtapasztalunk. Különösen izgalmasnak találjuk azokat a kérdéseket, melyek a mindennapok moráljára kérdeznak rá. "A te dogod, hogy rászólj arra, aki felteszi a villamoson az ülést a lábát?" "Van helye a városban a graffitinek?" "Bezárná estére a játszótereket?" Igyekszünk minden alkalomra és helyzetre aktuális kérdésekkel készülni.

Az Urbanity születése

A megvalósításra az OSI támogatásával az Off-Biennále Budapest keretében volt először alkalmunk. Különböző

köztereken bukkantunk fel, az éppen arra járókat hívtuk játszani. A különböző korosztályok, az egymást jól vagy kevésbé ismerő baráti társaságok, idegenek, családtagok, szülők és gyerekek sokszor meglepődve csodálkoztak rá egymás véleményére. A játékosok élvezték, hogy véleményük és érveik alapján születik a döntés. A városban spontán felbukkanó játék egyik nem várt sikerét a különböző generációk együttes bevonása, a gyerekeket és a szülőket egyszerre megszólító játékmenet és az érvelés izgalma jelentette.

2015-ben 54 hazai projekt között versenyeztünk a Highlights of Hungary 2015 címért, melyre Finta Sándor, a díj egyik kurátora, a következő gondolatokkal nevezte be a játékot: "A városfejlesztés alulról jövő kezdeményezéseinek feltérképezéséhez lehet kiváló eszköz, amely az egyéni szerepvállalásról, részvételről, és a döntéseink következményeiről szól."

Az Urbanity fejlesztési irányai, lehetőségei

2016-ban iskolákban, fesztiválokon, csapatépítéseken és bemutatókon gyűjtöttük tovább a tapasztalatokat (Népszínház Karnevál, Budapest100, Múzeumok Majálisa, Bánkító fesztivál, Design Meetup, Járókelők, több iskolai foglalkozás, stb.). A játék ebben az intenzív időszakban sokat változott. A különböző helyzetekből és helyszínekből adódóan nem volt két egyforma lefutása, a funkciók, és ennek következtében a szabályvariánsok egyre szélesebb spektruma bontakozott ki. Végül négy fejlesztési irányt jelöltünk ki, melyek mindegyike a játék valamilyen felismert erősségét emeli ki: a fesztivál-verzió a figyelemfelkeltést, a csapatépítő-verzió egymás véleményének megismerését, az iskolai verzió a környezetünk alakításának szándékát, a közösségi tervezéshez használható verzió pedig az igényfelmérést helyezi előtérbe.

A fesztiválverzió követi legszorosabban a játék eredeti jellegét: célja, hogy rendezvényeken szólítsa meg a látogatókat. Fontos, hogy az arra járók zökkenőmentesen be tudjanak kapcsolódni a gyors és figyelemfelhívó, gondolatébresztő játékba. Általában 5-10 percet szánunk ránk az emberek, ezt kell maradandó élménnyel kitöltenünk. Különleges és izgalmas változat, mikor egymást jól ismerő emberek állnak meg játszani. Egyszer két fiatal azzal állított oda hozzánk: ők gyerekkoruk óta barátok, nem tudunk nekik olyan kérdést adni, amelyben nem értenek egyet. Tudtunk.

Ez logikusan vezetett a következő funkcióhoz, hogy csapatépítő programként használjuk az Urbanityt. A jellemzően beltéri, 12-15 fős társaságoknak szánt, lazább időkeretek és nyugodt körülmények között játszható verzióban nagyobb hangsúlyt fektetünk a döntések meghozatalára, a csapatok pontozására. Az ilyen helyzetekben a játék jobban kibontakozhat, bár a felnőtt társaságok

elsősorban magát a vitát élvezik. A verzió fontos tapasztalata, hogy azok a kérdések, melyek az "utca embere" számára gondolat-ébresztőek, egy összeszokott, gyakran a civil szférával aktív kapcsolatban álló, vagy annak részét képező társaság számára túl általánosak, egyértelműek.

Iskolai tapasztalatok

A kultúrAktív Egyesület eredeti célja, hogy a fiatalok lehetőséget kapjanak a városi jelenségekkel kapcsolatos tapasztalataik megosztására és megvitatására. Szeretnénk megismerni a gyerekek számára izgalmas kérdéseket, az őket (is) érintő problémákat és véleményüket, támogatva ezzel a városi terekről való kritikus gondolkodást. Ezért vágtunk bele harmadik fő fejlesztési irányként a játék iskolai adaptációjába, melyet iskolai foglalkozások keretében dolgoztunk ki. Az intenzív műhelymunka és tesztjáték sorozat a játékszabály és a kérdések átalakítására irányult. A kihívást az iskolában nem csak a tanórával járó időkeret jelenti, hanem, hogy a játék olyan környezetben is izgalmas legyen, ahol a játékosok életkori, érdeklődési vagy egyéb tulajdonságai nagy hasonlóságot mutatnak.

A tesztalkalmak során kiderült, hogy a gyerekek szívesebben gondolkoznak fejlesztési ötletekben, változásokban, mint konkrét, saját tapasztalataikon – a jövőre vonatkozó

kérdésekről szólva elengedik a fantáziájukat, de a feladat fontosságának tudatában egymás véleményére is nyitottan figyelnek. Ez fokozottan igaz akkor, ha olyan helyszínről van szó, amelyhez személyesen is kötődnek. Így teljesen új játéktípus alakult ki: a csapatok választgatják meg a helyszínt, amelyhez kártyáinkból húznak beavatkozási ötletet. A kérdés egyszerű: megvalósítanád-e az adott beavatkozást az általad választott helyen? A játékszabályok, a pontozás, a játék lezárásának újragondolása szintén kihívást jelentett. Bármennyire is élvezik a gyerekek a vitát, egyértelműen megfogalmazták igényüket a játékelmény növelésére is, az egyértelmű szabályokra, a végén győztes kihirdetésére, nyereségyen. Korábbi lényeges hiányosságainkat pótoltuk ezen a téren a játéktábla újratervezésével, amely nagy előrelépést jelent dizájn szempontból.

Az iskolai tesztelés során azt tapasztaltuk, hogy már hatodikos diákok is remekül érvelnek, és rálátnak arra, hogy ami valakinek jó ötlet, az más számára talán komoly problémát jelenthet. Elmondásuk szerint a játék üzenete éppen az, hogy minden döntés összetett, és a különböző érvek meghallgatása azért hasznos, mert új ötleteket hallhatnak, miközben saját véleményük is formálódik. Számunkra is meglepő volt, hogy a fiataloknak mekkora igényük van rá, hogy elmondhassák, mit gondolnak

a városi terekben történő változásokról. A játék biztonságos légkörében szívesen osztják meg gondolataikat. Egyik játékosunk megfogalmazta, milyen jó érzés volt társaival vitatkozni: komolyan érezte így a játékot és magát is.

Urbanity, mint a közösségi tervezés eszköze

A Törökbálinti Köztérfejlesztési Naphoz kapcsolt játék keretében több iskolás csoportnak volt lehetősége kipróbálni a közösségi tervezést. A fiatalok a Városháza építése kapcsán kialakuló új közösségi tér fejlesztéséhez gyűjtöttek ötleteket. Új dimenziót adott a játéknak, hogy valós folyamatról, egy konkrét területnek a közeljövőben megvalósuló átalakulásáról beszélgettünk. A tervezést magát hagyományos módon (montázstechnika segítségével) végeztük, a játéknak gondolatébresztő funkciót szántunk. Azt kértük a gyerekektől, mondjanak olyan tereket, amelyeket szívesen használnak. A 4 darab 25 perces játék alatt elhangzottakból meglepően jól kirajzolódtak a törökbálinti iskolás gyerekek köztérhasználati szokásai, igényeik, problémáik, értékeit.

Ez a tapasztalat hozta mozgásba az Urbanity negyedik, legújabb fejlesztési irányát: a közösségi tervezési akciók előkészítését. A játék során nyert információ alkalmas arra, hogy a tervezett köztér-átalakítások használói igényeire jobban reflektáljanak. Legújabb projektünk ezt használja ki: a Budapesti Corvinus Egyetem közösségi tereinek fejlesztése során a Nanavízio munkájának előkészítésébe kapcsolódunk be. A konkrétan e célra adaptált Urbanity játékkal igyekszünk a hallgatói véleményeket becsatornázni, és magunk is kíváncsian várjuk az izgalmas folyamat tanulságait.

Urbanity és a jövő

Folyamatosan törekszünk az ifjú építész, tájépítész és pedagógus hallgatók bevonására. Ennek egyik módja az Urbanity projekthez kapcsolódó önkéntes program, ahol a fiatal szakemberek olyan nézőpontokat ismerhetnek meg, melyek segítik majd szakmai munkájukat. A játék iskolai verzióját is igyekszünk minél több helyszínre elvinni, illetve elérni, hogy a pedagógusok a különböző tanórákon, projektekben és egyéb iskolai foglalkozásokon alkalmazzák. Hosszabb távú céljaink egyike, hogy az Urbanity mind az általános, mind a középiskolákban, de akár az egyetemeken is a pedagógiai eszköztár részévé váljon. A játék erőssége abban rejlik, hogy a jövő aktív generációját vonja be a környezetünkről való gondolkodás folyamataiba. A jövő városa szempontjából alapvető, hogy a fiatalok nézőpontjuk és véleményük kifejezésével részt vegyenek a várossal kapcsolatos döntésekben, és kritikus szemmel kövessék a város változásait, ezzel tudatosan hozzájárulva a közösség fejlődéséhez. A KultúrAktív Egyesület játékaival e célt igyekszik szolgálni.

Gyárfás Eszter, Mészáros Georgina, Szilágyi-Nagy Anna, Szpiszár Viviven, Tóth Eszter, Zöldi Anna

Az egyesületről: A KultúrAktív Egyesület célja az épített környezet közvetítését és megismertetését célzó innovatív módszerek kidolgozása, alkalmazása és átadása. Az egyesület tevékenységéről, játékaikról és az Urbanity projektről bővebben a www.kulturaktiv.hu vagy a www.urbanity.hu honlapon lehet tájékozódni.

kultúrAktív Egyesület

Építészet és pedagógia konferenciasorozat

A KultúrAktív Egyesület 2017/18-ban Építészet és Pedagógia címmel konferenciasorozatot szervez, amelynek célja, hogy az épített környezeti nevelés legújabb irányait és eredményeit tárja fel a szakmai közönségnek.

Egyesületünk, amely 2010 óta működik, az épített környezeti nevelés elméletének és gyakorlatának fejlesztését és terjesztését tekinti missziójának. Épített környezeti nevelés alatt az épített környezet megismerését célzó pedagógiai tevé-

kenységet értjük, amely a téma komplexitásából fakadóan, mind pedagógiai célkitűzéseiben, mind tematikájában és eszköztárában igen változatos képet mutat. Egyfelől az épített környezetet az ember által létrehozott térként értelmezzük, amely egyrészt kerete, másrészt produktuma a hétköznapi cselekvéseinknek. Másfelől a megismerést aktív folyamatnak tekintjük, amely (hétköznapi) tapasztalatokra, a környezetünkkel való interakcióra épül, ami során mi magunk és a környezetünk is változik. Az épített környezeti nevelés ezért határterület: a megismerés folyamata pedagógiai tevékenység során erősödik, a környezetalakító hatása pedig az építészet és városfejlesztés területeit érinti. Az elmúlt években hazánkban is egyre több kezdeményezés indult: pedagógusok, építészek, urbanisták folytatnak országsszerte lokális gyakorlatokat, amelyek mind a tartalmi súlypontokban, mind a megvalósulás helyében sokszínűséget mutatnak.

A KultúrAktív célja a gyakorlati-módszertani fejlesztések és a kutatáson alapuló elméletalkotás mellett az épített környezeti nevelés széles körben való bemutatása és terjesztése, a szakmai hálózat erősítése. Ezért rendszeresen szervezünk szakmai programokat, szimpóziumokat, konferenciákat. Az Építészet és pedagógia konferenciasorozat ebbe a sorba illeszkedik. A konferenciasorozat célja a legújabb kezdeményezések, tudományos eredmények és jó gyakorlatok bemutatásán túl az épített környezeti nevelés területén működő szakemberek hálózatának erősítése, a tapasztalatcsere és újabb együttműködések megalapozása. Ennek érdekében az elméleti előadásokat gyakorlati műhelyek egészítik ki, a konferencia előadásait pedig három konferenciafüzet ismerteti majd a szélesebb közönséggel.

Épített környezeti nevelés a felsőoktatásban konferencia

A konferenciasorozat első állomására 2017. május 11-én kerül sor a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Karán. Az Épített környezeti nevelés a felsőoktatásban című konferencia az épített környezeti nevelés és a felsőoktatás kapcsolódási pontjait kívánja feltérképezni. Az elmúlt években egyre több egyetemi kar képzésében jelent meg

Tiéd a város szimpózium a Pécsi Kulturális Központban, 2014. Open Space workshop a résztvevőkkel.

Építészet és Pedagógia konferenciasorozat, 2017/18. Logóterv: Zajacz Judit

Épített környezeti nevelés a felsőoktatásban, 2017. május 11. Logóterv: Zajacz Judit

az épített környezeti nevelés önálló kurzusként vagy tantárgyi elemként. A konferencia egyfelől bemutatja ezeket a kezdeményezéseket, másfelől teret nyújt egy széles, interdiszciplináris és gyakorlatorientált diskurzusnak, amely hosszabb távon erősítheti az építészet és pedagógia határterületeinek szerepét a felsőoktatásban. A szakmai program első részében egyetemi oktatók ismertetik az eddig megvalósult modulerveket, tantárgyi programokat, kutatásokat, amelyek változatos képet mutatnak az építészet és pedagógia metszéspontjainak a felsőoktatásba való integrációjáról. Az előadások igen sokszínűek: képviselik az építész-, és tanárképzést, és a kapcsolódó tudományterületeket. Bemutatásra kerülnek konkrét tantárgyak, például a győri SZE Épülettervezési Tanszék Tér-tan kurzusa, vagy az ELTE TÓK óvópedagógus-képzésének Épített környezeti nevelés kurzusa; illetve tantárgyi elemek, például a MOME környezetkultúra tanárképzésben, a SZIE Tájépítészeti és Településtervezési Kar demokratikus tájépítészet nemzetközi képzésében (LED), vagy a PTE Breuer Marcell Doktori Iskolájának képzésében; valamint interdiszciplináris, alap- és középfokú iskolákat bevonó doktori kutatások. A konferencia második felében a résztvevők szakmai műhelyekben vitathatják meg a továbblépések, együttműködések, tantárgyi fejlesztések lehetőségeit.

Folytatás

A konferenciasorozat 2017 októberében folytatódik Pécsen, a PTE Műszaki és Informatikai Karán. A második konferencia témája az építész szakma szerepe az épített környezeti nevelésben. Hogyan kapcsolódhatnak az építészek a pedagógiai tevékenységekbe és miért fontos, hogy bekapcsolódjanak? Hogyan működhetnek együtt építészek és pedagógusok? Az előadók többek között a formális és a nem formális oktatás területéről, építészirodák-ból, civil és szakmai szervezetektől, önkormányzatoktól érkezve mutatják be a jó gyakorlatokat, a szakma szerepvállalásának lehetőségeit.

A konferenciasorozat harmadik eseményére 2018 ápri-

lisában kerül sor az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán. A térérzékelés, a térhasználat és a téralakítás képességei fejlesztésének, valamint az épített környezettel kapcsolatos ismeretek átadásának az oktatás és nevelés részét kell képeznie már a legkisebb kortól, hogy a felnövekvő generációban kialakuljon a minőségi környezet iránti igény, illetve az esztétikai és társadalmi kérdések iránti érzékenység. A konferencia előadásai és szakmai műhelyei az épített környezeti nevelés módszertanának, alapvető ismeretanyagának és a benne rejlő pedagógiai lehetőségeknek, elsősorban a kora- és kisgyermekkorai nevelésben, a komplex művészeti nevelésben és az alsófokú pedagógusképzésben, való alkalmazására irányulnak.

További információ:

www.kulturaktiv.hu, info@kulturaktiv.hu

Tóth Eszter

Pénztárcánkon érezzük a mínuszokat: tízből hét család szívesen szigetelne

Knauf Insulation: a meleget úgy tudjuk benttartani, ha tudjuk, hol akar távozni

Az idei télen a magyar családok 40%-a havi 30 ezer forintnál is többet költött fűtésre, 15%-uk pedig 45 ezer forint feletti fűtésszámlát volt kénytelen otthona melegére költeni. Ennek ellenére, a Knauf Insulation és a Szeretlek Magyarország közös felméréséből az derült ki, hogy 10-ből mindössze 2 ingatlan tulajdonos érzi otthona hőmérsékletét megfelelőnek. A felmérés rávilágít arra is, hogy a hideg elleni védekezés legelterjedtebb, „barkács” megoldásait – mint az ablakpárna, hővisszaverő fólia, szigetelőcsíkkal körbefuttatott nyílászáró – egyre kevesebben alkalmazzák, a többség pedig hatékony és végleges energiahatékonysági megoldást keres: a megkérdezettek 70%-a úgy nyilatkozott, hogy ha tehetné, hőszigeteltetné otthonát, ám közülük minden második család ezt csak támogatás vagy pályázat segítségével tudná megtenni.

A rezsink nagy része fűtésre megy

A Knauf Insulation és a Szeretlek Magyarország az idén januárban is felmérést készített – január 4. és 10. között, 550 ingatlan tulajdonos megkérdezésével – arról, hogy mennyit költünk fűtésre és milyen állapotban vannak energiahatékonysági szempontból otthonaink. A felmérésben megkérdezettek 46%-a családi házban, 19%-a téglalapítványú társasházban, 3,5%-a könnyűszerkezetes családi házban, 16,6%-a pedig panelházban lakik.

A szigetelőanyag gyártó és a portál felmérésében megkérdezettek 49%-a tapasztalja úgy, hogy fűtésköltsége folyamatosan növekszik, a stagnáló gáz és energiaárak ellenére is. Míg a tavaly ilyenkor elvégzett felmérésben

csak minden harmadik, az idén már minden második ingatlan tulajdonos nyilatkozott úgy, hogy évről évre mélyebbre kell nyúlnia a zsebében, miközben a termosztátot nem tekeri feljebb. Amíg egy évvel korábban a családok 22%-a fizetett 30–40 ezer forintos fűtésszámlát, addig az idén ezeknek a családoknak az aránya 25%-ra nőtt, míg azoknak a tábora, akiknek akár havi 45–50 ezer forintot is fűtésre kell költeniük 3%-kal, 15%-ra nőtt. A felmérésből kiderül az is, hogy azok, akik családi házban laknak, még az átlagnál is többet költenek fűtésre, közülük minden negyedik háztartás 45 ezer forint fölötti fűtésszámlával szembeül egy-egy téli hónap végén.

„Ha figyelembe vesszük, hogy egy magyar háztartás fűtésszámlája az átlagkereset negyedét kiteszi, amely még nem tartalmazza a többi rezsiköltséget, akkor sajnós megalapozottan beszélünk energiaszegénységről. Felmérésünkben ugyanakkor kiderül az is, hogy a magyar lakóingatlanok mindössze 18%-a hőszigetelt teljes körűen, tehát 10-ből 8 ingatlanon egyáltalán nem vagy csak részben végezték hőszigetelést. Az ingatlanok 21%-a esetében hőszigetelt a homlokzat, 5,5%-uknál a tetőtér, miközben 44,4%-ukon semmilyen hőszigetelés sincsen” – mondta Aszódy Tamás, a Knauf Insulation ügyvezető igazgatója. „Minél később szigetelünk, annál többet veszítünk, hiszen egy ingatlan megfelelő szigetelésével bizonyítottan akár fűtésköltségünk 40–50%-át is megspórolhatjuk. Ahhoz azonban, hogy ezt egyre többen el tudják végezni, megfelelő állami támogatásra van szüksége a lakosságnak” – tette hozzá a szakember.

Fókuszban a családi házak

Az állami támogatás szükségességét a Knauf Insulation és a Szeretlek Magyarország mostani felmérése is igazolja, hiszen a megkérdezettek 71,6%-a nyilatkozott úgy, hogy ha tehetné, hőszigetelné otthonát, ugyanakkor 33,3%-uk csak támogatás igénybevételével tudja azt megtenni.

Magyarország lakosságának 70%-a, azaz mintegy 7 millió ember családi házban él. Ezek a lakóépületek természetesen arányosan több energiát fogyasztanak, mint egy több oldalról körbevett társasházi lakás. A családi ház állomány közel ¾-e 1980 előtt épült, energetikai állapotuk nagyban elmarad európai összehasonlításban, így nem meglepő, hogy a lakóépületek energiafogyasztásának és energiapazarlásának körülbelül 80%-áért ezek az épületek a felelősek. Pedig, ha egy energiapazarló családi házat 12-15 cm vastagságú, korszerű kőzetgyapot szigetelőanyaggal megfelelően hőszigetelünk, annak fűtésigénye akár 30-40%-kal csökkenthető, így egy 90-100 m²-es ingatlan 42 ezer forintos, átlagos havi fűtésszámlája 15.000 forinttal is csökkenhet.

„A nagyobb megtakarítási potenciál ellenére az eddigi energiahatékonysági támogatások elenyésző része volt elérhető a családi házakra, ezért bízunk benne, hogy az év végén bejelentett, a lakóépületek energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználásának növelését célzó program forrásából döntő részben a családi ház tulajdonosok részesülhetnek majd” – mondta Aszódy Tamás.

A meleget úgy tudjuk benntartani, ha tudjuk, hol akar távozni

Ha energiahatékonysági szempontból korszerű házban élünk, az azt jelenti, hogy ugyanolyan komfortérzet és életmód mellett kevesebb energiát fogyasztunk. A Knauf Insulation felmérésben megkérdezett családok 67%-a szerint a meleg a nyílászárókon keresztül „szökik meg”, míg 41%-uk szerint a szigetetlen falakon keresztül, 24%-uk szerint a szintén szigetetlen mennyezeti födémen, 17%-uk szerint pedig a padlón át. Éppen ezért, az energiahatékonysági felújítások

javasolt sorrendjét különösen fontos betartani. Először a rossz állapotú nyílászárókat cseréljük ki, majd a hőszigetelést végeztessük el, végül pedig a gépészetet cseréltessük ki.

A szigetelés tervezésekor az elsődleges szempont, hogy az adott épületnek hol a legnagyobb a hővesztesége. Ennek megállapításához érdemes energetikai auditot végeztetni, amelynek keretében szakember ad tanácsot arról, hogy a homlokzatot vagy a tetőteret, esetleg kombinált módon szükséges-e szigetelni. Így elkerülhetjük, hogy feleslegesen költünk, energiahatékonysági beruházásunk pedig sokkal hatékonyabb lesz és hamarabb megtérül.

A lakosság a legnagyobb energia-fogyasztó

Magyarországon a teljes energiafelhasználás 32%-át a lakossági fogyasztás teszi ki. Ez évi kb. 4.500.000 toe (tonna kőolajjal egyenértékű) energiát jelent. Az ország lakóépületeinek éves energiafelhasználása vetekszik az ország nagyerőműveiben egy év alatt elégetett energiahozadék mennyiségével.

Az idei télen január 7-én volt a legnagyobb a hazai földgázigény, az FGSZ adatai szerint az ország teljes napi fogyasztása meghaladta a 69 millió köbmétert. A földgázszállító társaság tájékoztatása szerint egy átlagos, közepesen hideg – nulla Celsius-fokos napi középhőmérsékletű – téli napon a hazai földgázigény 45-55 millió köbméter között mozog. Ilyenkor a teljes hazai fogyasztás mintegy 80-90 százalékát a lakossági fogyasztás teszi ki.

KNAUF INSULATION

Lábazatra kapott szigetelés

Kis energiaveszteségű, jól szigetelt házakat ma már könnyű építeni. De az ördög mindig a részletekben rejlik, ezért különösen figyelni kell a kritikus pontokra.

Az épületeknek azok a felületek minősíthetők kritikusnak, ahol geometriai okok (falsarok) vagy eltérő hőtechnikai tulajdonságú anyagok találkozása (pl. beton – jól szigetelő falazóanyag) miatt hőhidak jönnek létre. Itt az átlagoshoz képest jelentősen meg fog növekedni a hőleadás. Ilyenek az erkélylemez, konzolok, koszorúk, áthidalók, pillérek és a lábazatok környezete is. Az épület hőszigetelése viszont csak akkor hibátlan, ha teljes körű; vagyis a határoló szerkezet minden pontja nagyjából egyenértékűen hőszigetelt lesz. Ennek elérésére mindig különös gondot kell fordítani, mert különben nem csak a jelentős energiavesztés fog gondot okozni, hanem a túlságosan lehűlő belső felület kellemetlen közérzet okozhat. Súlyosabb esetben páralecsapódás, kondenzáció is létrejöhet, ami már nem csak hőérzeti szempontból jelent kellemetlenséget, de épületfizikai károsodást is okozhat – a penészesedésről már nem is beszélve.

Így például a lábazat, többnyire beton anyagú szerkezeteire is fokozottan figyelni kell. Ezeket az épületrészeket akkor sem szabad „csupaszon”, szigeteletlenül hagyni, ha az utólagos hőszigetelés miatt esetleg az esztétikus terméskő lábazat látványát elveszítjük. A homlokzati hőszigetelő rendszereknél a megszokott AUSTROTHERM AT-H80 vagy GRAFIT REFLEX® lemezzel a talajszint felett kb. fél méterrel lehet kezdeni a hőszigetelést. Az alsó sávban a nagyobb mechanikai igénybevétel és a nedvességátvitel miatt már az AUSTROTHERM EXPERT FIX lábazati hőszigetelő lemezzel kell hőszigetelni. Közterületeken, vagy más, fokozott igénybevételnek kitett helyen akár 2 méteres magasságig is indokolt lehet az EXPERT FIX alkalmazása.

Az EXPERT FIX formahabosított expandált polisztirol lemez. Homlokzati hőszigetelő rendszerekben a lábazati és a fogadószinti felületeken jól alkalmazható igen csekély vízfelvétele és nagy nyomószilárdsága miatt. Egyenes élképessége révén jól illeszkedik az homlokzat szigetelésre alkalmazott AUSTROTHERM AT-H80-as lemezhez.

Milyen vastag legyen a hőszigetelő anyag?

Az optimális megoldás az, ha a fal és a lábazat hőszigetelő képessége egyforma, de ügyelni kell arra is, hogy lehetőleg a lábazat a fal síkjából ne emelkedjen ki, mert ezen megállhat a csapadék, és ez gyors lefolyású károsodáshoz vezethet. Minél jobb tehát a falazóanyag hőszigetelő képessége, annál vastagabb EXPERT FIX lemezt kell alkalmazni a beton szerkezetek előtt, ahhoz, hogy a fal minden pontján közel azonos hőátbocsátási tényezőt érjünk el. Az épületszigetelésben ma már a költséghatékony modellt kell szem előtt tartani. Ennek betartás központi költségvetési, vagy EU támogatás segítségével létrejött felújítás esetén kötelező, de január 1-től minden épület esetében ez lesz a mértékadó. A javasolt érték eléri a 20 cm-t is, de a passzívházak esetében a 30 cm-t is meghaladhatja.

EXPERT FIX hőszigetelés lábazaton	Vastagság (cm)
Rendelet szerint	14
Javasolt érték	20
Passzívház	34

Az EXPERT FIX-hez fokozott felületi bordázottsága miatt jól kötnek a ragasztók. A rögzítésnél ügyelni kell arra, hogy a ragasztó ne károsítsa a lábazatra felvezetett vízszigetelés anyagát sem. Ezért célszerű oldószermentes (például poliuretán bázisú) ragasztót alkalmazni, de szilikát típusú felületeken (pl. beton) a homlokzati hőszigetelő rendszer ragasztója is alkalmazható. A végső felületképzés (ragasztó, üvegháló, alapozó, vakolat) technológiája nem tér el a hagyományos homlokzatszigeteléstől, így a bevált módszerrel biztonságos, esztétikus lábazat alakítható ki.

AUSTROTHERM
Hőszigetelés

Virtuóz PREFA alkalmazás az irodaházon

A Clara & Robert történelmi épületegyüttes futurisztikus módon helyezkedik el Düsseldorf központjában, egy izgalmas építészeti-szimfóniát komponálva.

Szoros a kapcsolat az építészet, a történelem és a zene, valamint a névadók Clara és Robert között. Az építész Jurek M. Slapa, – Robert Schuhmann romantikus, zongorára írt darabja által ihletve – építészeti álmodozásának kiindulópontjaként a PREFA kompozit lemezekből álló új építésű homlokzatburkolatot használta.

„A különböző ablaknyílások ritmikus váltakozása az építetöt a régi sípládák vezérlőkorongjára emlékeztette.” – meséli Slapa. „Ebből adódott a régi, új épületrész alatt meghúzódó kaszárnya, az új irodatömb, valamint a 19. századi zenész Schumann házaspár által alkotott hármass kapcsolat és a komplexum neve: Clara & Robert”.

Régi és új szimfóniája

Az egykori ulánus kaszárnya helyén álló két, derékszögű irodaépület homlokzata hét emeleten mintegy 17 000 m² felülettel bír, és a régi, egy emelettel megnövelt magasságú

Saar-házat tökéletesen integrálja az új projektbe. Az új épület részeként, valamint a ráépített corten-acél emelettel a régi épület különleges bája az építészeti harmónia vezérfonalává válik. Aki belép a régi Saar-ház újra bejáratként működő előcsarnokába, tudja, hogy itt a régi és új egybecseng.

Az anyag az építészet egyik legfontosabb eleme

A PREFA natúr kompozit lemez ideális választásnak bizonyult a homlokzat felújításához. A natúr alumínium reagál a különböző fényhatásokra, a homlokzat egészen mást mutat napfelkeltekor, mint naplementében.

Kiosztási terv egyben gyártmányterv

A PREFA könnyen megmunkálható és élhajlítható kompozit lemeze által a fugákat könnyedén a lapok méretéhez tudták igazítani.

PREFA alumínium kompozit lemez

Alapanyag: Kétoldali bevonatos alumínium fegyverzet, FR-mag, szín: szálcsiszolt natúr alumínium

Méret: 4.010 x 1.500 x 4.0 mm, egyedi méretek, megmunkálás (vágás, marás, perforálás) rendelhető

Súly: 7,5 kg/m²

Rögzítés: Alumínium- vagy fa alátétszerkezetre csavarozva, szegecselve, vagy ragasztva

Építő játékok

A természetes és az épített környezet szemlélete alakításának elméleti háttéréről II.

Ahogy egy gyermek utánoz minket játék közben, úgy utánozzuk játékunkban mi azokat az erőket, amelyek a világot teremtették és teremtik. (Paul Klee)

A megszületett kisgyerek természetéhez tartozik, hogy érdeklődéssel fordul a világ felé – mindent szeretne megismerni, erre nem kell tanítani, sem felszólítani. Ez velünk születetten emberi lényegünkhöz tartozik. Miként alakul ez az első években és később,

az iskoláskor alatt?

A kisgyerek, ha nyugodt, biztonságos környezetben nevelkedik, és lehetőséget kap az alkotásra, azt szívesen, spontán teszi, táncol, énekel, rajzol, fest, és alkotásai mindig jók, sokszor a szülővel együtt ragyogó alkotásokat, játékokat készítenek, és ezek a legjobb játékok. A megismerés mozgást igényel kisgyermekkorban, az épületet is mozgásban érti meg, ez fokozatosan alakul elvont, *tudati mozgássá*.

Nyoma sincs sehol az „érdeknek”, a vágnak mások legyőzésére, a birtoklásnak sem. Ezek később – a környezet hatására – kerülnek be, és zavarják meg az ihletett, artistikus alkotást, ahogy Weöres mondja, a gyermekkor „*spontaneitását és ragyogó tűzét*”.²

Tehát egységesen az élet során a megismerés-kifejezés dinamikája hatja át életünket. Más azonban ez az élet első szakaszában, és máshogy alakul a későbbiekben. A fogvatás előtt (~ hét éves korig), a belső nemes szervek növekedése, a ritmikus rendszerek alakulása, a mozgás fejlődése is része a megismerés-kifejezés folyamatának, *a formaképző erők* révén, ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni, noha nem látható részei vannak.

*Azért a legfontosabb a zenei nevelés, mivel a ritmus és összhang merül alá leginkább a lélek mélyébe, és a leg erősebben ragadja meg azt, szépalakúságot támasztva benne; ez teszi a lelket szépalakúvá, feltéve, ha valaki helyesen nevelődik, ám ha nem, az ellenkezőjévé.*³ – ahogy Platón írja. „Szépalakúvá tesz” – e különös kifejezésben

*a formaképző erők*re való hatás érződik. Nem mindegy, hogy harmonikus zenét, évszázadok alatt letisztult népdaléneket tapasztal az első években a gyermek, vagy üzleti szempontból kialakított könnyűzenét kénytelen elviselni. Ez enyhébb mértékben érvényes a vizuális hatásokra is, bár mivel a hanghatásokat mélyen magunkba engedjük, azok erőteljesebben hatnak. Az első években ezt a tanulási-építkezési folyamatot megzavarhatja a technika, az elvont gondolkodás, mert az a jó, ha átlátható, érzékletes a kisgyerek számára a környezet, amelyben ő folyamatosan alakuló világgépével tevékenyen részt vehet. Együtt ültetni egy palántát a szülővel, közben bogarászni, ismerkedni a gilisztával, hangyával, etetőt készíteni a madaraknak sokkal többet ér, mint egy csúcstechnikai játék, ahol ő egy-egy gombnyomással illuzórikusan mindent elérhet – miközben az egész technikai folyamat átláthatatlan. Az első években még a világ teljességében él, intuitíve szemléli, képszerűen gondolkodik, ezért a nagy népmesék, a jó ritmusú versek, letisztult népdalok segítők a világ értéséhez és ez segíti azt is, hogy majd fiatal felnőttként elvont gondolkodásra legyen képes. Kokas Klára zene-ritmus-mozgás foglalkozásai és tanulmányai bizonyítják, hogy ez jól működik.⁴ „*Művészetre csak művészettel lehet nevelni, tudományra csak tudománnyal, nem pótlékokkal. Művészetben és tudományban egyaránt szükséges az intuíció, a képzelet, a gondolatok áramlása és a rendezés, az összefüggések megkeresése vagy megteremtése*” – írja Kokas Klára, zene-pedagógus.⁵

Ám később a gyerek fokozatosan kikerül a világ teljességéből, és az intuitív gondolkodása is elhalványul. Itt következnek azok az egyensúlytalanságok, törések, amelyek néhány év múlva válságba sodorhatják a kamaszt – kivált akkor, ha az otthoni háttér sem működik jól – és ezek ellen menekülnek sokan pótszerekhez.

Az iskolás évek során a kifejezés háttérbe szorul, holott a teremtő képzelet, a megismerés-kifejezés, akár a belégzés-kilégzés dinamikus egyensúlya, étető lényegünk. Egy munkafüzet kitöltése nem kifejezése a tudásnak, a rajz-

technika órák drámaian lecsökkennek, sok a tanulnivaló, és az értékelés, a rivalizálás; a túlzott teljesítmény orientáltság káros. Thomas Mann írja, „*a lélek megismerése egymagában menthetetlenül mélabússá tenne minket, ha a kifejezés öröme fel nem vidítana*”⁶

Ugyanakkor felerősödik az önmegismerés igénye: Ki vagyok én? Mi dolgom a világban?

Hogy lehetne ezen a segíteni?

Mindenekelőtt időt kellene hagyni a kifejezőmódok gyakorlására. Tizenkét év körül azonban már több kell, és biztos, hogy nem az intellemtől „félíg meghallása”, a „*mindent szabad*” – leahyva a következmények vizsgálatát. Egyfajta szókratészi „bábáskodás” kell, hogy megszűlethessen a tanuló alkotó képzelete révén a mű – belőle, általa. Egy tradicionális értelemben vett mester – tanítvány kapcsolatban kellene segíteni az útján a tanulót, mert a mestert nem az érdekli, hogy mit tud a tanítvány, hanem a *tudati mozgása*, hogy halad-e a *saját* útján. Ehhez a geometria nagy segítség, szerkesztéssel, modellezéssel indítva a formákat. A geometria a szellemi világ maga, elképzelni a szabályos formákat, szerkesztéseket, majd megvalósítani az anyagi világban – igazi alkotó folyamat. „*A semmiből egy új, más világot teremtettem*” – írja Bolyai János levelében apjához, létrehozván intuitíve az új matematikát.

Én boldogolván azt a madarat,
ki kalitjából legalább kilátott,
a semmiből alkottam egy új világot,
mint pókhálóból szó kötél a rab.⁸

Mert a diszkurzív tanulás során olyan, mintha zárt térben lennénk, és az újabb és újabb tanulmányok csupán ennek a határait növelnék, változatlanul egy zárt dobozban maradván, csupán nagyobbban. Az alkotáshoz és a kifejezéshez szükséges a formanélkülihez visszatérni, és intuitíve megragadni a formának a formanélküliből épp keletkező kilépését.⁹

A mesternek tisztában kell lenni a tanítvány tudatállapotával, és minden zavaró körülmény nélkül „hírnév, vagyon, rang” mellőzésével az átadására kell figyelnie, amely a tanítvány szellemi emelkedését, éberségét növeli. Ez néha egy-egy váratlan kizökkentéssel történik a duális tudatállapotból, paradoxonnal, hogy megnyíljon a végesből a végtelen felé a tudata, a formáltból a formanélküli felé. Egy érzékletes hasonlat segítheti ennek megértését, ahol a tenger a formanélküli (végtelen), az abból kiváló forma (véges) a hullám, amely teljes lényegét tekintve tenger, és nem vesz el, vagy ad hozzá a tengerhez...

A környezetkultúrát, a tudatos védő-óvó szemlélet kialakítását a pedagógiának kell felvállalnia. A technika vívmányai mindig magukkal hozták a káros oldalt is. Ma a világ halálosan szenved az ember támadásaitól. Nem elég okosnak lenni, az önzés, a birtoklászvágy, a haszonlesés minden határon túlment, *morális intuícióna* van szükségünk, barátságos együttérzésre.

One touch of nature makes the whole world kin. – mondja Shakespeare – *A természet egyetlen érintése az egész világot rokonná teszi.*¹⁰ Az archaikus ember egyetlen élő-érző-dobogó testnek élte meg a világot, amelyben ő teremtő-alkotó társaként végzi munkáját.

*Aki a jelent látja, az mindent látott, ami valaha volt, vagy valaha lesz, mert minden egylényegű és egy formájú*¹¹ – elmélkedik Marcus Aurelius. Jelenben átélni, hogy alanya vagyok a tapasztalásnak, egységben vagyok vele, ez a természet, a jelenségek, az ember szellemtől való áthatottsága. A természet szakrális mélységében való szemlélése az emberi lényeggel együtt alakítja ki a felelősségteljes, védő szemléletet.

A pedagógiának feladata, hogy ebből a rideg, haszon-érdekekkel terhelt ész-uralomból elvezesse az embert ahhoz, hogy morális intuíciónal felismerje emberi lényegi feladatát, teljesüljön a költő jövőre tekintő óhaja, „és áldozni tudó szív nemesíti az ész”¹²

Egy testvéries, munkamegosztáson alapuló, felelősségteljes emberi közösség kialakításának lehetőségét keressük, az önzés, birtoklászvágy ellenében. Ahol megtaláljuk a helyünket és feladatunkat a természet védelmével és a munkát, amit – ki-ki a megismerésnek azon a fokán, ahogy a saját útján halad – végezhet. A munkánk, tevékenységeink, de még a legegyszerűbb tevékenységek is, mint ételkészítés, mosás, öltözködés, akkor haladnak harmonikusan, ha a világ egységén alapuló együttérző intuíción hatja át, ezáltal érezzük, mit és hogyan kell tennünk, hogy felragyogtassuk a világ eredendő szépségét.

József Attila így ír erről: „Én nem azért jöttem, hogy bölgjek, hogy buzdítsak, hanem hogy tegyek.

Egy mindannyiunknál szociálisabb ember szinte csak sejtett alakja lebeg a szívek fölött. Kell, hogy reákrakjam húsomat és beleágyazzam csontjaimat. Hogy ez nem »művészet«? Hát akkor füttyölök a »művészetre«, én többet akarok, én azt akarom, ami kell. Érik a fény, a Metaars.”¹³

Kökény-Kovács Ildikó építész

koragotika@gmail.com

1. Kökény-Kovács Ildikó: Építő játékok, MÉK közlöny, 2015.08. 8-9. o. Jelen tanulmányban 6. *Diszkurzív gondolkodás és a duális gondolkodást meghaladó intuíción és 9. Mi a forma és a forma-nélküli?* – tételét fejtem ki a továbbiakban.
2. „*hogyan lehet a gyermekpszichéből a művészet segítségével egy megalapozottabb, mélyebb lelki struktúrát alkotni. A gyereklélek spontaneitását és ragyogó tüzeit kellene valahogy átmenteni a felnőttkorba*” Weöres Sándor. Idézi Zoltán Gábor, Látó, Szépirodalmi folyóirat 2013/06
3. Platón, Az állam, ford.: Szabó Miklós, Platón összes művei, Európa, Budapest, 1984
4. Kokas Klára, A zene felemeli a kezeimet. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992
5. Kokas Klára, Képességfejlesztés zenei neveléssel. Zeneműkiadó, Budapest, 1972
6. Thomas Mann, Tonio Kröger, ford.: Lányi Viktor, Európa, Budapest, 1983
7. „*Mindent szabad nekem, de nem minden használ. Mindent szabad nekem, de ne váljak semminek rabjává*” 1 Kor. 6, 12
8. Babits Mihály, Bolyai
9. I. a MÉK közlöny, 2015.08. 8-9. o. A tanulmány 9. *Mi a forma és a forma-nélküli* fejezetét
10. Shakespeare / Troilus and Cressida, ford. Nemesi Ildikó
11. Marcus Aurelius Elmélkedései, VI / 37 ford.: Huszti József, Európa, Budapest, 1975
12. Vörösmarty Mihály, A Guttenberg-albuma
13. József Attila, a *Nem én kiáltok* kötet utószavában, Szeged, 1924

Építészet epocha a Waldorf iskola 12. osztályában

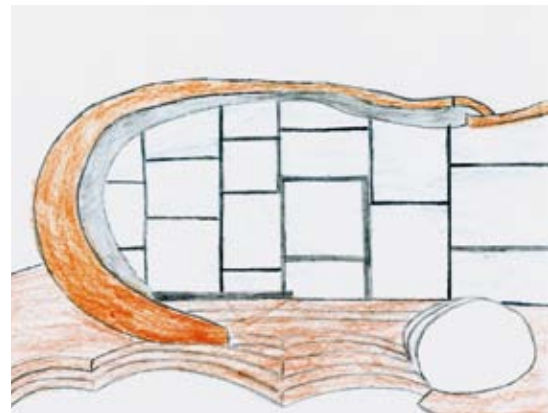
Közel hét éve tanítok az Óbudai Waldorf iskolában építészetet és vizuális kultúrát. Az oktatás epochális rendszerben folyik, amelynek lényege, hogy az egyes témakörök tömbösítve kerülnek tárgyalásra: egy ideig nagy óraszámban van napirenden

a téma. Tehát ha az oktatás tárgya a művészettörténet, akkor a diákok három héten keresztül minden reggel egy duplaóra erejéig a „művészettörténetben élnek”. Az epocha tanítását az órarend többi órája is „támogatja”. Például ha a diákok az egyiptomi művészetről tanulnak reggel, akkor a rajzórán egyiptomi szobrokat, épületeket rajzolnak, a drámaórákon pedig az elmúlás és a halál témáját járják körül egyiptomi halotti szövegek dramatikus feldolgozásával. Ez az óraszervezés elősegíti, hogy a tanulók jobban el tudjanak mélyedni a tananyagban, figyelmük tartósan egy területre fókuszáljon, illetve hogy változatos eszközökkel járjanak körbe egy-egy témakört. A 12. osztályban a téma az építésztörténet, illetve az épített környezet. Fontosnak tartom, hogy az építészetről, mint a művészeteket magába foglaló jelenségről beszéljünk.

Az építészet mindennapi kultúránk és általános műveltségünk elengedhetetlen része. Kodály Zoltán mondta: „Olyan kevesen vagyunk, hogy nem engedhetjük meg magunknak, hogy műveletlenek legyünk.” A kisgyerek minden iránt érdeklődik, ami körülveszi. Az alsó tagozatban még meghatározó az utánzás és az együttlét. Hajlékot építeni pontosan nekik való feladat. Erre tesz kísérletet egy centrális alaprajzú fűz építmény, hidacska vagy egy kis faház közös létrehozása a 3. és 4. osztályban. Itt ismerkednek meg az anyaggal, a szerszám-használattal. Amit nagyon fontosnak tartok az az élmény, megértés, megértetés hármassága. Az életkori csoportoknak különböző jellemzői vannak. Fontos, hogy az oktatás a fejlődési fázisoknak megfelelő képességeknek kibontakozási lehetőséget biztosítson. 0–7

éves korig, a születéstől a fogváltásig tart tulajdonképpen az óvodás kor. A képességek kibontakozása az utánzás által történik ekkor. A 7–14 éves korszak, a fogváltástól a serdülésig – itt a tekintély fontos, az, hogy milyen az osztálytanító. Az éntudat igazából ekkor alakul ki. Majd következik az ifjúkor, a közvetlen emberi kapcsolatok általi értékrend kialakítása, a valódi fogalmi gondolkodás megjelenése. Az építészetet is ezzel a szemlélettel tanítom. Óvodás korban a játékszerek legyenek egyszerűek. Gyerekkoromban a fakocka remek játékszer volt: egyszerű és anyag-szerű. A fának volt súlya de ha volt egy kőgolyóm, akkor a kőnek a súlyát is éreztem. Tudtam, hogyha a kőkockákat egymásra teszem, akkor megtapasztalom, hogy mi a súly, mi a gravitáció. A műanyag „lego” nagyon jó dolog, de az összekapcsolás módja miatt nem érződik a természetes erőjáték. A kis gyerekeknél ezért nem ajánlom a „lego” használatát, az egy későbbi korban lehet jó. Fontos, hogy azok az egyszerű elemek, tárgyak kerüljenek a kezükbe, amiből a történelmi korok építésze is létrejött.

Az epochát a menedék fogalmának a meghatározásával kezdjük. Mi határozza meg leginkább azt, hogy milyen a minket körülvevő épített környezet? Előbb-utóbb rájönnek, hogy az időjárás az. Az építészetnek sokak szerint két alaptípusa van, ez a gondolat nagyon alkalmas a kiinduláshoz. Az egyik mentalitás a meleg éghajlaton, a tengerparton élő emberé, akinek a menedék-készítéshez rendelkezésre állnak az erdők. Ők a cölöpház építők: a kivágott fákat beállítják a földbe, úgy, hogy ezekre lehet vízszintes szintet és ferde tetőt helyezni. Lényege, hogy az ember felállít egy szerkezetet, amely által az ereje, fantáziája világosan megjelenik. Ez férfias mentalitás, s embereknek össze kell fogniuk, hogy az elképzelést megvalósítsák. A másik fajta menedék az északi hegyek között élő emberé, akinek a hidegtől kell védenie magát, és barlangban próbálja a túléléshez szükséges feltételeket megteremtteni. Az építésztörténet két alaptípusa tehát a cölöpház és a barlang. A férfias, magát a környezet átalakításában

megjelenítő, és a nőies, a környezetet gyengéd eszközökkel formáló. A cölöpház és a barlang között ingázik az európai építészet története: a görög-római kultúra áll függőleges és vízszintes szerkezeteivel az egyik oldalon, és annak megszűnése után alakul ki a középkori építészet, a román és abból később a gót stílus a másik oldalon. Ezután az ember újra felfedezi az antik világot, ezzel visszatér a cölöpház típusához, majd a reneszánsz átalakul a barokkba, amelyet újra a barlangszerű terek jellemeznek. A barokk megtagadásával kialakul a klasszicizmus, az ismételt visszatérés az antik formákhoz, és a klasszicizmus ellenhatásaként létrejön a romantika. A romantika elsősorban a román és a gót építészethez nyúlik vissza. Felgyorsuló ritmusban fedik át most már egymást a korszakok, a romantikát követő historizmus építészetéhez tartozik a neoklasszicizmus: vissza újra az antikvitás szerkezeti formáihoz. Ezt tagadja meg a 19. század végén a szecesszió, a lágyan hajló vonalak művészete, a középkorhoz visszanyúló építészet. A szecesszió és avval együtt látszólag az egész építészettörténet megtagadásaként jön létre a modernizmus, amelynek antik eszményeit felismerni elég, ha Le Corbusier-re hivatkozom, az ő öt pontja a modern építészeti ismérveiről világosan mutatja a cölöpépítészet mentalitását. Mivel Magyarország két időjárási zóna között helyezkedik el, itt mindkét tendencia érvényesül. Kelet és nyugat között kulturálisan is középen van Magyarország. Tehát van egy észak-déli időjárási és egy kelet-nyugati kulturális tengely. Mindebből érdekes épített környezet alakul ki itt, a Kárpát-medencében.

Nincsen írott jegyzet, az órán kell figyelni és rajzolni. A reggeli fohász és a születésnap vers után megbeszéljük az előző napot, hogy kinek mi volt a fontos. Kötetlen párbeszéd alakul ki, ami kihathat az epocha menetére is. Különösen kedvelt az utcai rajzolás, a „narancshámozás” és a gyertya- vagy fényrajzolás. Az epocha ideje alatt mindenkinek egy kis tanulmányt kell írnia egy épületről, rajz melléklettel. Az epocha végén a következő szöveg mindegyik bizonyítványban benne van:

„Az építész a formák arányviszonyával valamilyen rendet valósít meg. Az arányoknak ez a rendje mély visszhangot ébreszt, mert olyan rend mértékét adja meg, amelyet az ember a világgal egybehangzónak érez. Az építészet alapvető sajátossága, hogy a művészet minden ágánál erősebben kötődik a térhez, alkotásai nemcsak térbeliek, hanem végső soron maguk is terek, hiszen az építés elsődleges célja mindig az, hogy az élet szűkebb keretét, az emberi tevékenység különböző formáinak kifejtéséhez szükséges, meghatározott méretű és jellegű teret

létrehozza. Némi túlzással még azt is mondhatjuk, hogy az építészet tulajdonképpen anyaga, amellyel dolgozik, amit alakít, az maga a tér.” (Le Corbusier)

Az építészet epocha vázlata

1. Bevezetés, az epocha előrevetítése – a menedék fogalmának meghatározása. Megalitikus építészet, kelta kultúra, további írásos emlékek nélküli kultúrák
2. Sumer és Egyiptom építésze – a két eltérő folyami kultúra építészetének a bemutatása, villámrajz
3. Görög-római kultúra és a Kelet építésze – az antik építészet bemutatása. Evvel párhuzamosan mi történt Indiában, Kínában és Japánban
4. Középkor (romanika, gótika) – az egyház, mint építő szerepe, a gótikus szerkezettervezés ábrázolása
5. Fény az építészetben – gyertya-rajzolás, térbeli rajzolás és ábrázolás
6. Reneszánsz, barokk – átmenet az újkori építészethez
7. Klasszicizmus és eklektika – a polgáriásodás szerepe az építészetben
8. Településtörténet – Jerikótól napjainkig
9. Arts and crafts, századforduló – a steineri építészet, a Gotheanum épülete
10. Modern építészet – a XX. század építésze
11. A mai építészeti gondolkodás – passzív- és zöld-házak, merre tovább magyar organikus építészet
12. Narancshámozás, mozgáskísérletek
13. Rajzolás külső helyszínen
14. Mai építészeti törekvések, felelősség az épített környezet iránt
15. Jelenkori magyar építészet

Csernyus Lőrinc építész

Bartók Vizuális Műhely

Kern Orsolya, Czirják Ágnes, Skaliczki Judit, Paál Zsófia

ÉPÍTŐTÁBOR néven idén negyedik alkalommal tartja meg építészekből álló, önszerveződő kis csapatunk nyári egy hetes műhelygyakorlatait 8–10 / 11–14 éves gyerekek számára. Emellett az elmúlt három év során számos

egyéb programmal – kapcsolódással jelentkeztünk: évközi iskolai nyílt óra, nyitott templomok napja, építészeti kiállításokhoz kötődő foglalkozás a Műcsarnokban. Építészemnékként otthonunk, munkahelyünk, alma materünk is egyaránt a 11. kerülethez köt bennünket, ezért első sorban annak központjában, a kulturális főutcaként emlegetett Bartók Béla út közelében kerestük bázisunkat, ez lett kalandozásaink kiindulópontja, innét jött a Bartók Műhely elnevezés is. Kezdeti kapcsolatainkra is itt leltünk: BME Közép-tanszék, Eleven Blokk Művészeti Egyesület, XI. kerületi Önkormányzat.

Tevékenységünkben azt emelném ki, amelyben leginkább érvényesülni tudott közös célkitűzésünk: a gyerekek épített környezeti nevelésének előmozdítása. Valójában nem is „nevelni” szeretnénk az ifjúságot, hanem egyszerűen felnyitni szemüket közvetlen környezetük értő megfigyelésére, illetve a tényre, hogy magunk alakítjuk életterületünket, érdemes tehát az alakítás tevékeny részesévé válni.

Célunk, hogy a gyerekek alkotói folyamatokon és kreatív készségeik fejlesztésén keresztül ismerjék meg mindennapi környezetüket és fedezzék fel a lakóhelyük és a társadalom sokszínűségét. Ehhez persze a megismerés számos izgalmas, tanulságos módozatát kínáljuk, amelyek leginkább nyáron valósíthatóak meg, amikor csavargásainknak és az elmélyült műhelymunkának nem szab keretet az iskolai „45 perc”, és új társaságban az egymásra találás és a közösen létrehozott alkotások erősen jelen lehetnek öt teljes napon át.

Táboraink felépítésére jellemző az elemző városi séták és beltéri kreatív feladatok egyensúlya. Van idő igazi tapasztalatokat szerezni, szakértőkkel beszélgetni, és a nap második felében kreatív alkotómunka folyamán a témakörre reflektálni. Az elmúlt 3 év 9 különböző tematikájú tábora lehetővé tette számunkra, hogy minden alkalommal más-más témára, életkorra, programfelépítésre helyezünk hangsúlyt, ezzel is folyamatosan kísérletezve, balanszírozva saját elképzeléseink és a „hivatalos” metodika között. Utóbbi alatt a kiforrás alatt lévő számos hazai és külföldi jegyzett eredményt, tapasztalatot értem.

Íme néhány konkrét példa egymásra épülő, változatos tevékenységeinkből.

Fentről a város: túra a Gellérthegyen, nagy látászögű panorámafotók készítése – fentről a város maketten: léptékváltás – műhelyben térsíkok perspektívájára színdinamikailag érzékeny városi sziluett montázsok készítése saját fotókból / fakockákból városépítés

Szerkezetek a városban: hidak, tornyok, alagút alulról és belülről vezetett sétával – tézsa makett – 1:1-es építés újságpapír „rúdszerkezetből” és erdőben, vízparton holtfából

Városi zöldségek: belvárosi séta zöld udvaros bérpaltákban – locsolunk a közösségi kertben – moha graffitit, zöldlabirintus – környezettudatosság: alkotások újrahasznosított anyagból: pet függöny / molinópénztárca

Láthatatlan város: infrastruktúra a föld alatt (víz, szennyvíz, távhő), városi közlekedés – látogatás a tömegközlekedés irányító központjában – betonba öntött hangyajáratok / látássérültek–vakok láthatatlan világa / bánya a föld alatt: útvesztő készítése síkban és térben – lásd a fotókat

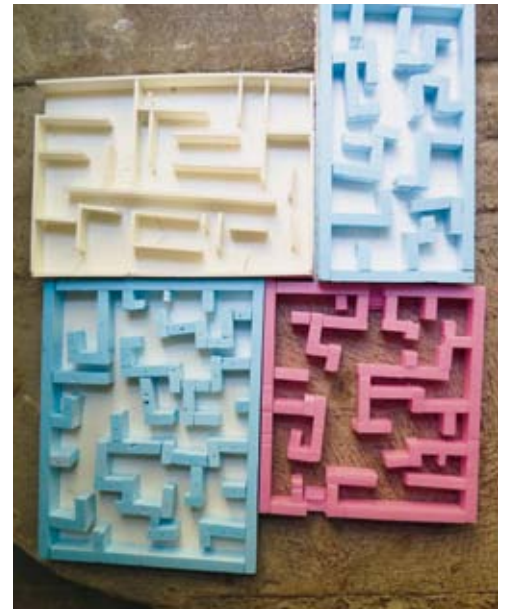
Színek a városban: utcai gyűjtőmunka: tárgyak színek szerint válogatva – homlokzat megfigyelések, történeti színes üveg ablakok, színes mozaik a metróban: séta a tervezővel – festés az utcán – mozaik – fényfestés – üvegfestés – tangram készítés / játék

Feketen – fehéren: fotókiállítás külső, különleges helyszínén beszélgetés a művésszel – saját készítésű camera obscurával képrögzítés – előhívás, panorama nyomatok, bináris jelek, pozitív–negatív térplasztikák, sziluett, némafilmek–árnyjáték, time-lapse film a városi forgatagról Kern Orsolya /

Kern Orsolya építész
20 595 16 30
booreskern@t-online.hu

Fotók: Kern Orsolya, Czifják Ágnes, Skalitzki Judit

Rajz–Építészet–Tánc, avagy építészet gyermekeknek

Előzmények: Mivel építészeti tanulmányaim mellett folyamatosan képeztem magam más művészeti területeken is, idővel a rajz, a kalligráfia, a zene, a tánc, a harcművészetek, a formatervezés területein szerzett

tapasztalatok beléivódtak alkotásaimba. Egy izgalmas rendszert fedeztem fel, majd tudatosan kezdtem vizsgálni azt, hogy egyes művészeti területek alkotásmódszerei átültethetők és sikeresen alkalmazhatók más művészeti területeken is. Ettől a ponttól kezdve tudatosan gyűjteni kezdtem azokat a módszereket, feladatokat, amelyekkel sikeresen és szabadon átjárhatunk e művészeti ágak között.

Integrált alkotótevékenységeim végül a gyermekek művészeti nevelésében találták meg igazi medrüket. Számomra a gyermeki lélek nyitottsága adott lehetőséget arra, hogy az építészeti nevelés gyermekkorban kibontakoztassa a gyermekek kreativitását, újító gondolataikat, hogy a környezetüket jobban megismerő, alkotó szellemű tudatos emberré válhassanak. Mindemellert háromgyermekes anya lévén időközben szembesültem a kortárs gyermekek problémáival, a média, a fogyasztói társadalom, a vizuális ingerzőn destruktív hatásaival. Ezek feltárására és „művészettel való kezelésére” fordítottam a figyelmemet, így alkotóműhelyek és workshopok során tartam fel a résztvevő gyermekekkel közösen alkotó problémáikat, és kínáltam megoldást ezekre.

A 2008-ban általam életre hívott MAAK design csoport ugyanezt a felfogást vitte tovább: különböző iparművészek együttgondolkodásából egészen új és újító alkotások születhetnek, hiszen a funkciók ötvöződnek, a gondolat sűrűsödik és végül egy esszencia születik. E téren szerzett tapasztalataim és kutatómunkám a doktori (DLA) disszertációm megírásában összegeztem Rajz – Építészet – Tánc, avagy építészet gyermekeknek címen.

A gyermekekről

A gyermek az időtlenben él. Teljes test-tudatosságban. Az alkotás a lételeme. Folyamatosan tanul, figyel és képezi magát. Van benne utánzási vágy és emellett, vagy inkább ezen túl a saját tapasztalatainak, határainak megkeresése, túlhaladása. Benne van a rácsodálkozás képessége – mert a világ tényleg gyönyörű. Ebben a teremtett világban természetesen ők is, mint teremtők foglalják el helyüket, amit magunk is megfigyelhetünk, ha egy gyermeket elmélyülten játszani, alkotni látunk.

A gyermekek szemében nincsenek különböző művészeti ágak, nincsenek egymástól hermetikusan elkülönített szakterületek – természetesen hágják át a határokat, hiszen lényük határtalan. Ők egységben látnak, egységben élnek és egységben alkotnak. A művészetek, tudományok területén elkülönített halmazokat később az iskolák kényszerítik rájuk.

Kortárs problémák

A mai technológiai újítások, a felgyorsult élettempó, a szuperszonikus, önműködő gyerekjátékok arze-

nálja, az okos-eszközök, a virtuális világ együtt olyan kényszerpályára vezetik a gyermeket, amely során saját magát, valódi képességeit nem tárja fel, határait nem feszegeti.

A gyermekeket körülvevő világ olyan hatalmas mértékben változott az elmúlt 30–40 év alatt, hogy a szülők és a pedagógusok nem képesek saját hozott és tanult mintáikat átültetni a gyermekek nevelésébe.

A gyermeki kreativitást, a vizuális ízlést és kultúrát jelentősen befolyásolja és károsítja a gyermekeket körülvevő technológiai és virtuális világ. Ezért rendkívül fontosnak tartom, hogy a velük született alkotó képességeiket a lehetőségeikhez mérten maximálisan megélik és megismerjék, mert biztos vagyok abban, hogy úgy, mint a gyermeki jellemformálás első hat éve a legmeghatározóbb, az alkotás, teremtő gondolkodásmód, a kreatív kibontakozás élménye egy életre elkíséri és pozitívan alakítja majd a gyermeket és életútját.

R-É-T Műhely

A Velencei tótól nem messze, Nadapon a Napház-alkotóházban olyan tematikus műhelyeket tartok gyermekeknek, ahol a különböző alkotási területek között válogatva a gyermekek sikeresen levetkeznek tartózkodásukat az alkotástól, feloldják esetleges gátjaikat, és képzeletük, kreativitásuk beindul.

A rajz végigkísér számos alkotó folyamatot, akár a kezdeti ötletek papírra vetésétől, akár bonyolultabb művészi, képi feldolgozásról legyen is szó.

Az építészet, mint rendező elv és erő jelenik meg a műhelyek során. A kezdeti ötlet megszületésétől a játékos tervezési feladaton keresztül az adott feladat végül testet ölt, tárggyá lesz. Fontosnak tartom, hogy a gyermekek foglalkozzanak tárgyalkotással, formatervezéssel is. Azon túl, hogy ez taktilis érzéküket fejleszti, hiányzó láncszemet is pótol, hiszen nincs semmilyen rálátásuk arra, hogy az őket körülvevő tárgyi világ hogyan született. A tánc, a mozgás maga az élet. A mozgás nyelvére lefordított képi, illetve tervezési feladat számos izgalmas játékkal egészül ki, amelyek így mélyebben beleivódnak a gyermekek tapasztalati élményei közé.

Virtuális kontra teremtett világ

Úgy gondolom, hogy addig, amíg a teremtett világ térkapcsolataival, formagazdagságával, csodáival nem ismerkednek meg a gyerekek, addig az épített környezet minden variációja és összefüggése csak formagyakorlat marad. Ha a teremtett világgal nincs a gyermeknek erős köteléke, addig veszélyes a virtuális világgal ismerkednie. Mielőtt ál-személyiségüket, felvett szerepeiket a közösségi portálokon, vagy akár a számítógépes játékok során kifejlesztik, fontos lenne megismerniük valódi önmagukat.

Saját természetüket és természetességüket pedig csak a természet segítségével fedezhetik fel.

Erre próbál megoldást kínálni a vidéki közeg, egy kert, ahol a gyermekek bepillantást kaphatnak egy másfajta, természet-közeli életmód előnyeibe.

Szintén fontosnak tartom, hogy a gyerekek felismerjék, hogy a média, a TV képernyő tele van optikai csalásokkal. A valóság helyesebb értelmezéséért olyan feladatokkal is foglalkozunk, amelyben megtanulják elemezni a látottakat és értelmezni azokat. Ők maguk is létrehozhatnak más valóságokat, különböző technikák segítségével helyezhetik bele magukat a virtuális térbe – valóságként megjelenő, ám hamis képeket hozva létre, ezzel is rámutatva arra, hogy nem feltétlenül kell hinni a szemüknek...

„Mindig kövesd az alkotás természetes ösvényeit, a formák növekedését és működésüket. Így lehet a legjobban tanulni. A természet segítségével talán egyszer eljutsz arra a pontra, ahol már önállóan alkothatsz. Akkor egy napon majd magad is a természet részévé válsz: képes leszel arra, hogy úgy alkoss, ahogyan ő.”
(Paul Klee)

Kapcsolódó linkek:

maak.hu, epiteszetgyerekeknek.hu, naphaz.com

B-Hajas Ágnes DLA

építész, képzőművész, formatervező

Ludbriko.hu

A LUDBRIKO.HU a felnőtteknek szóló építészeti és dizájn weboldalakhoz hasonlóan az építészeti, a tárgykultúra és a képzőművészet újdonságait viszi közel általános iskolás olvasóhoz, valamint helytörténeti érdekességekről mesél. (A ludbriko eszperantó szó, jelentése: építőkocka, játékkocka.)

Az online játékok mellett több mint 550 – az alsósoknak gazdagabb képanyaggal, a felsősöknek nagyobb szövegaránnyal készült – bejegyzés található jelenleg az oldalon.

A kortárs építészeti, tárgykultúra aktuális hírei között számos olyan van, amelyekhez a gyermekek is kötődni tudnak. Az ismerős, kapaszkodót adó elemek pedig inspirálják őket. Ezeknek a saját élményeket, emlékeket idéző kapcsolódásoknak a meglátása, megjelenítése az oldal szerkesztésének fő rendezőelve. Kiemelten fontosnak tartom a vizuális kultúra fejlesztését, a fantázia és kreativitás élnéklítését. Az oldal korábbi, és két éve megújult kialakításával a felhasznált képanyag minőségével is igyekszik növelni a gyermekek esztétikai érzékenységét.

"A kreatív embert a változatosságra törekvés, a kezdeményezés és a nyitottság jellemzi. Szereti maga kitapasztalni a jelenségeket, meggyőződnie azokról a helyességről, akár meg is kérdőjelez állításokat." Éppen ezért az épített környezeti nevelés részeként is fontos, hogy folyamatosan támogassuk a gyermekek kreativitásának fejlődését, fejlesztését. Ennek elsődleges módja az alkotás, a gyakorlati felfedezés. Ugyanakkor fontos állomás az ötletgyűjtés, a vizuális ismeretanyag bővítése. A LUDBRIKO.HU öt éves működése közben gazdag inspirációs forrássá vált, így a játék és olvasás közben szerzett élményeken keresztül járul hozzá a vizuális aktivitás ösztönzéséhez, a kreativitás fejlesztéséhez. Az infotainment tartalom mellett továbbra is fontos, hogy biztonságos webes felületet biztosítsak a gyermekek számára. (Ez azt is jelenti, például, hogy ne legyenek kifelé mutató linkek, vagy ha igen, akkor csak szintén biztonságos tartalmakra mutatóak.) A gyermekbarát tartalmak előállítását ösztönző Magyar Kiváló Online Gyermektartalom Díjat 2013-ban nyerte meg a LUDBRIKO.HU, így lehetőség nyílt a nemzetközi megmérettetésre, ahol a Legjobb Európai Gyermekbarát Tartalom Díj európai uniós versenyében második helyezést ért el az oldal. Az oklevelet az Európai Bizottság digitális területért felelős alelnökétől, Neelie Kroestól vehettem át Brüsszelben. Azok között díjaztak, akik nem hivatásszerűen állítanak elő gyermekeknek szóló internetes tartalmat. Azzal együtt, hogy egy weboldal alapítószerkesztője

vagyok, magam is a képernyőidő egészséges szinten tartását támogatom. Ugyanakkor látni kell azt is, hogy a digitálizáció természetes, és gyors folyamat. A gyermekek szokásai e téren rendkívül átalakultak. Az Érintőképernyős Generációhoz már a 3-4 éves gyerekek is hozzátartoznak. Mire iskolába kerülnek, kiválóan használják táblagépeiket. Egy átfogó kutatás' eredménye szerint a 20-80 éves korosztály 83%-nak egy évtized alatt nem változnak jelentősen internetezési szokásai – azaz tekinthetünk rájuk úgy, mint 10 éves távlatban állandó tulajdonságokkal bíró felhasználóokra. Ezzel szemben a gyermekek személyiségében hatalmas változás játszódik le tíz év alatt. Mindez kiegészül azzal, hogy már egy hatéves is fennhangon nevezi „bébis”-nek a négyéveseknek szóló oldalakat. A LUDBRIKO.HU oldalon tervezett fejlesztésekkel is megtámogatva továbbra is szeretném tartani a tempót ezekkel a folyamatokkal, és biztosítani a képernyőidő minőségi idejének egy részét.

A fentiek mellett állandó kihívást jelent a gyermekekhez való eljutás. Az elmúlt évek tapasztalatai szerint elsősorban a szülők révén ismerik meg az oldalt a gyerekek. Az aktivitást jelentősen fokozzák a tartalomhoz kapcsolódó nyereményjátékok, pályázatok.

2013-ban egy közös alkotói pályázat meghirdetésével kezdődött a Fundamenta Lakáskassza Zrt. és a LUDBRIKO.HU együttműködése. A pénzügyi- és épített környezeti nevelés, a gyermekeknek készülő edukációs tartalom jelentette a kapcsolódási pontot. Az "Ilyen házról álmodom" című pályázat során egy hónap állt a pályázók rendelkezésére, alkotásaik elkészítéséhez. A pályázat iránti érdeklődést mutatja a pályaművek kiemelkedően magas száma: 331 alkotás érkezett. A beérkezett pályaművekből később a Fundamenta Zrt. budapesti székházában kiállítás nyílt.

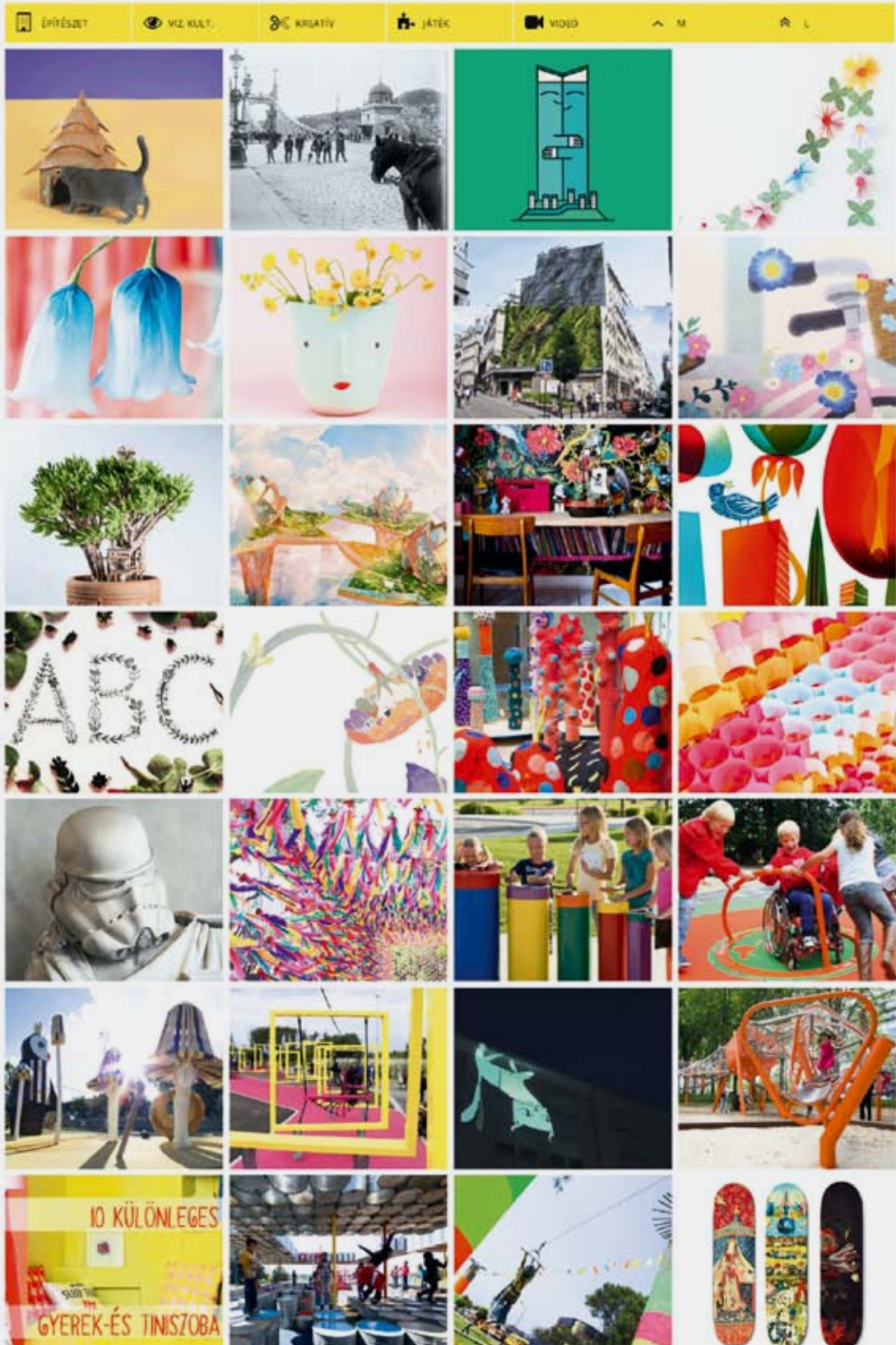
2015-ben a Fundamenta gyerekeknek készített Fundimini oldalán három héten keresztül a LUDBRIKO.HU cikkeihez kapcsolódó napi, és heti kérdések várták a látogatókat, a helyes válaszadók közt hetente kisorsolt nyereményekkel.

Szintén 2015-ben zajlott a második és ismét sikeres közös kreatív pályázatunk, ezúttal Álomjátásztótér címmel. A pályázatot kísérő inspirációs cikksorozat színes, gazdag gyűjteménye a világ különleges játszótereinek és jelenleg is megtalálható az oldalon.

A közösségi média és marketing tevékenység erősítésével természetesen még hatékonyabban lehetne növelni az oldal látogatottságát. Azonban, mivel továbbra is egy személyben vagyok tartalom- és képszerkesztő, valamint tartalom-előállító, és indulás óta alapvetően a munka és család mellett készítem a LUDBRIKO.HU-t, erre már kevés kapacitásom marad. Ha a Kedves olvasók között van, aki úgy érzi, hogy maga is szívesen mesélne a gyerekeknek, illetve részt venne a tervezett fejlesztésekben, örömmel és köszönettel fogadom jelentkezését!

Gödény Éva építész

1. Fazekasné Fenyvesi Margit: A kreativitás fogalma és fejlesztése
2. Nielsen Norma Group: Children's Websites: Usability Issues in Designing for Kids

Tíz éves az ország első design gyerektábora

A nyár közeledtével egyre fontosabbá válik, hogy a szülők a gyerekeiknek olyan elfoglaltságokat, programokat tudjanak ajánlani, ahol inspirációra, új hobbikra találnak, miközben jól érzik magukat. A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem holdudvarából indult idén 10 éves DEMO (Design és Egészség Modell) nyári programjain designerek és építészek foglalkoznak a diákokkal, akiknek így lehetősége nyílik szakmailag rendkívül felkészült alkotóktól elsajátítani a tervezőművészet alapjait.

A diákok munkáiból a tábor végén mini kiállítás nyílik, az elkészült alkotásokat pedig haza lehet vinni. A MOME gyerekverziójaként működő DEMO idén nyáron a 9–14 éveseket Csórompusztán várja június 19–24 között a "Kapolcska" fesztivál részeként, a 14–19 éveseket pedig Csepelen – a Hello Wood Balatoni Hekk építészeti alkotótábor és a település együttműködésének eredményeként – június 26. és július 1. között.

"Az a legfontosabb számunkra, hogy minden gyerek lehetőséget kapjon arra, hogy kibonthassa tehetségét, miközben felszabadultan érzi magát a táborainkban. Jó látni évről évre, hogy azon táborozóink, akik fiatalon felfedezték, hogy nálunk mi érdekli őket, ma már a MOME hallgatóiként bontakozhatnak ki. Vannak igazi sikertörténeteink is az utóbbi 10 évből, amelyek még több erőt adnak hozzá, hogy szélesebb körben terjesszük ezt a programot." – mondja Huszár András a Hello Wood társalapítója és a DEMO Táborok szakmai vezetője. A DEMO 2007-ben azzal a céllal jött létre, hogy a nyári táborok és év közbeni, hétvégi programok alkalmával megismertesse a gyerekekkel, mivel foglalkozik egy designer. Kreatív játékokon és szakmai alapú workshopokon keresztül közvetlen tapasztalati úton fedezhetik fel saját tehetségük különböző oldalait, ezáltal közelebb kerülnek a vizuális- és tárgy kultúrához, érdeklődővé válnak a design értékeire, és közben

egészséges életmódszemléletet sajátítanak el. Minden diák saját érdeklődésének megfelelően választhat, többek között az animáció, film, fotó, építészet, formatervezés, textil-divat és ékszer workshopok közül.

A workshopok eredménye a tábor végére lehet egy Hello Wood installáció, design bútor, stop-motion animációs kisfilm, vagy akár látványos divatbemutató is. A diákoknak így valódi lehetőségük van kipróbálni magukat az egyre dinamikusabban fejlődő kreatív-ipar különböző területein. Gyakori, hogy a tábori élmények segítik őket a pályaválasztásban is. A DEMO WOOD Junior táborban készült installációk pedig néha valódi közösségi elemmé válnak: például a Kazincbarcika körforgalmában álló Gomba és a Színrobbanásra keresztelt faépitmény. Az elkészült alkotások a szülők számára is látogatható tábori zárórendezvényen kerülnek bemutatásra, a játékokhoz és foglalkozásokhoz a kreatív háttérrel a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatói és diplomázott tervezőművészei biztosítják.

A workshopok mellett a fiatalok sportolnak, túráznak valamint közösségi programokon, bulikon és beszélgetéseken vesznek részt. A DEMO a nyári és téli táborok mellett számos egyéb foglalkozást szervez: a havonta egyszer megrendezett, a MOME-val együttműködésben létrehozott workshopokon kívül például osztálykirándulásokat, ahol a diákokkal Magyarország elsőszámú vizuális kultúrát oktató egyetemi intézményének hallgatói és oktatói, valamint a színvonalas nemzetközi építészeti tábor szervező Hello Wood munkatársai foglalkoznak. A csapat évek óta szervezi az Erzsébet program keretein belül meghirdetett Design táborokat, amelynek csúcseredménye egy 200 fős kárpátaljai gyerekeknek szervezett design gyerektábor volt.

Szervező: DEMO Egyesület | www.demotabor.hu

Partnerek: MOME, Hello Wood, GYEP Alapítvány

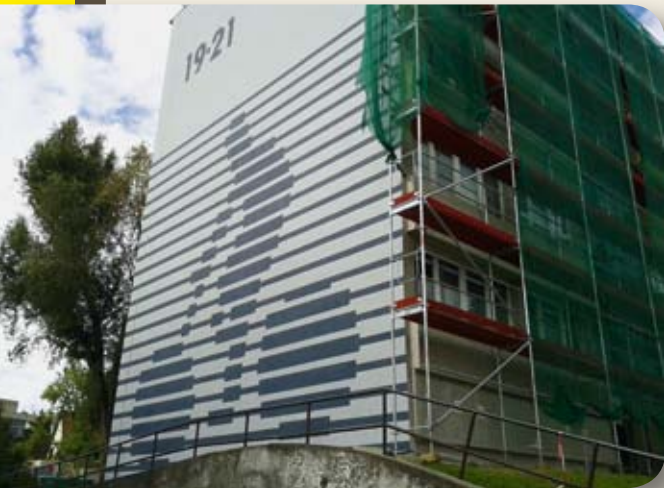
Lakatos Niki, demotabor@gmail.com, 06 20 416 0435

Hőszigetelt homlokzatok felújítása

A fűtött épületek passzív energetikai védelméhez hazánkban is már több mint 50 éve alkalmaznak ún. bevonatréteggel ellátott, többrétegű, ragasztott táblás homlokzati hőszigetelő rendszereket (angolul: ETICS, magyarul: THR). Ezeknél többnyire az expandált polisztirolhabok alkotják a hőszigetelő magot, de elterjedtek a páraáteresztés és tűzvédelmi szempontból előnyösebb ásványgyapot lapos megoldások is. A THR-eket kb. 30 éves felújítási ciklusra tervezték, ezért az élettartalom növelésükre tett beavatkozások folyamatosan időszerűvé válnak nemcsak a leromlott műszaki állapotuk, hanem az adott épülettel szemben támasztott egyre szigorodó energetikai elvárások miatt is.

A felújítás kétféle módon történhet: vagy a régi THR-rendszer teljes eltávolításával, vagy a meglévő rendszerre „rátett”, újabb homlokzati hőszigetelő rendszer elkészítésével. Ez utóbbi esetben csak olyan rendszer jöhet számításba, aminek erre megvan az érvényes ÉMI-minősítése (NMÉ, vagy ÉME). Ilyenkor a kivitelező feladata megvizsgálni azt, hogy a régi THR-rendszer alkalmas – e az új rendszer fogadására változatlan formában, vagy sem. A szükséges javításokat és előkészítő műveleteket a meglévő rendszeren el kell végezni (lokális lapcserék, felületjavítások, felülettisztítás).

A felújítás kétféle módon történhet: vagy a régi THR-rendszer teljes eltávolításával, vagy a meglévő rendszerre „rátett”, újabb homlokzati hőszigetelő rendszer elkészítésével. Ez utóbbi esetben csak olyan rendszer jöhet számításba, aminek erre megvan az érvényes ÉMI-minősítése (NMÉ, vagy ÉME). Ilyenkor a kivitelező feladata megvizsgálni azt, hogy a régi THR-rendszer alkalmas – e az új rendszer fogadására változatlan formában, vagy sem. A szükséges javításokat és előkészítő műveleteket a meglévő rendszeren el kell végezni (lokális lapcserék, felületjavítások, felülettisztítás).

A **Weber** erre a célra kifejlesztett és bevizsgált THR-rendszere, a **weber.therm re-nova** rendszer, ami alkalmas meglévő rendszer felújítására akkor, ha a régi rendszer hőszigetelő lapvastagsága max. 8 cm és a rátett új hőszigetelő lapvastagság nem haladja meg a 12 cm-t. Amennyiben a meglévő rendszer ásványgyapotos, úgy a rátett hőszigetelés is lehet ilyen megoldású. A **weber.therm re-nova** rendszert a ragasztás mellett dübelezni is szükséges a falazathoz (6 db/m²), kivitelezéskor igény szerint többféle ragasztóból és fedővakolatból (365 szín) is lehet választani.

A **Weber** erre a célra kifejlesztett és bevizsgált THR-rendszere, a **weber.therm re-nova** rendszer, ami alkalmas meglévő rendszer felújítására akkor, ha a régi rendszer hőszigetelő lapvastagsága max. 8 cm és a rátett új hőszigetelő lapvastagság nem haladja meg a 12 cm-t. Amennyiben a meglévő rendszer ásványgyapotos, úgy a rátett hőszigetelés is lehet ilyen megoldású. A **weber.therm re-nova** rendszert a ragasztás mellett dübelezni is szükséges a falazathoz (6 db/m²), kivitelezéskor igény szerint többféle ragasztóból és fedővakolatból (365 szín) is lehet választani.

ClimaControl
felületkezelés a TERRÁN-tól

Akár **10°C** -kal

ALACSONYABB HŐMÉRSÉKLET

*a tető alatt a hagyományos tetőfedő anyagokhoz képest.**

ClimaControl felületkezelésünk az alábbi Zenit tetőcserepeinken érhető el.

SPACE

MOON

MARS

*A Terrán Zenit Resistor felületkezelésű tetőcsereppel fedett, hasonló rétegrendben kivitelezett tetőfedéssel összehasonlítva. Az összehasonlítás mesterséges körülmények között történt. A ClimaControl felületkezelésről és további termékeinkről bővebb információ a www.terranteto.hu weboldalunkon olvasható. A garancia igénybevételének részletes leírása a www.terranteto.hu/garancia weboldalon található.

CSÚCSTECHNOLÓGIA A KIVITELEZÉS TÁMOGATÁSÁBAN

A különböző szakágak közötti megbízható és folyamatvezérelt **ütközésvizsgálat** a kivitelező és építőipari beruházó cégek számára komoly hatékonyságnövelést és jelentős költségcsökkentést eredményez. A **Solibri Model Checker** a világ egyik legfejlettebb, platformfüggetlen megoldása.

A Solibri ütközésvizsgáló, modell megfeleltetési, valamint kivitelezés-követő megoldásai **szolgáltatásként** is elérhetőek.

